

СТЕНОГРАМА

засідання Комітету з питань освіти, науки та інновацій

17 червня 2020 року

Веде засідання Голова Комітету БАБАК С.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Доброго дня, шановні колеги! Вітаю вас всіх на засіданні комітету.

Шановні колеги, сьогодні на засіданні комітету наступний порядок денний з 11 пунктів.

Пункт перший. Проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо окремих питань завершення 2019-2020 навчального року за поданням Президента України.

Пункт другий. Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відновлення справедливості у питанні оплати праці педагогічним працівникам закладів дошкільної і позашкільної освіти

Третій. Проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо відновлення справедливості у питанні оплати праці педагогічним працівникам. Альтернативний до попереднього.

Четвертий. Проект Закону про внесення змін до Закону України "Про вищу освіту" щодо деяких питань прийому на навчання до закладів вищої освіти за рахунок коштів фізичних або юридичних осіб у 2020 році в зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби.

П'яте. Проект Закону про внесення змін до Закону України "Про вищу освіту" щодо уточнення норми про обмеження строків перебування на посадах керівника закладу вищої освіти та керівника структурного підрозділу.

Шосте. Проект Закону про внесення змін до Податкового кодексу України щодо сприяння працевлаштуванню молодих спеціалістів та внутрішньо переміщених осіб, зупиненню відтоку українських спеціалістів за кордон.

Сьоме. Проект Закону про заходи на період установа на території України карантину.

Восьме. Проект Закону про працю.

Дев'яте. Альтернативний проект Закону про працю.

Десяте. Проект Закону про державну підтримку жінок, яким присвоєно почесне звання України "Мати-героїня".

І одинадцяте, наше улюблене "Різне". Про внесення змін до складу робочої групи Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій з розроблення проекту Закону України "Про дошкільну освіту" в новій редакції.

Шановні колеги, чи є в когось доповнення чи пропозиції до порядку денного?

Якщо ні, то прошу підтримати його і затвердити. Дякую. Одноголосно.

Я пропоную, якщо можна, відкласти зараз розгляд першого питання, допоки до нас не доєднався представник Міністерства освіти і науки. Коли доєднається, ми одразу, якщо ви не проти, повернемося до його розгляду.

Тоді давайте... Немає заперечень, колеги? Тоді давайте перейдемо до другого питання: проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відновлення справедливості в питанні оплати праці педагогічним працівникам закладів дошкільної і позашкільної освіти (реєстраційний номер 2180). Доповідачем мала би бути Ірина Констанкевич автор законопроекту, але в неї зараз засідання комітету своє, тому вона не заперечує, якщо ми будемо розглядати без неї. Співдоповідачем є Володимир Воронов – голова підкомітету з питань раннього розвитку та дошкільної освіти.

Пане Володимире, вам тоді слово.

ВОРОНОВ В.А. Добрий день! Підкомітет з питань раннього розвитку та дошкільної освіти розглянув ці законопроекти і рекомендував направити їх на доопрацювання, а також рекомендувати Міністерству освіти і науки України створити робочу групу із метою напрацювання механізму підвищення оплати праці педагогічним працівникам закладів дошкільної і позашкільної освіти.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, може є сенс одразу розглянути і другий проект закону, бо він альтернативний до нього, 2180-1? Пане Володимире, як ви думаєте?

ВОРОНОВ В.А. Так, так.

ГОЛОВУЮЧИЙ. А яке рішення підкомітету пропонується по альтернативному проекту закону?

ВОРОНОВ В.А. Як я і говорив, ми розглянули обидва законопроекти і рекомендували направити їх на доопрацювання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, чи потребує це обговорення? Ні в кого немає заперечень і зауважень? Тоді давайте підтримаємо рішення підкомітету з обох питань і відправимо на доопрацювання. Хто – за? Дякую. Одноголосно.

ГРИШИНА Ю.М. Можна уточнити?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так.

ГРИШИНА Ю.М. Це законопроект, де ми говорили про систему оплати праці?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так. Мікрофон.

ГРИШИНА Ю.М. Я хотіла уточнити. Колеги, пам'ятаєте, ми говорили про те, що ця пропозиція, вона взагалі повинна бути обговорена про взагалі розроблення системи підвищення оплати праці працівникам дошкільних закладів освіти. Але цей законопроект ми не можемо підтримати, оскільки там немає ні фінансових обґрунтувань, ні пропозицій які можуть, дійсно, вирішити цю проблему. І ми обговорювали пропозицію, щоб залучити міністерство до того, щоб вони долучилися або запропонували комітету протягом певного строку все-таки якусь концепцію, якийсь концептуальний підхід до зміни оплати праці працівників дошкільних закладів освіти, оскільки ми знаємо, що вони отримують в нас на сьогодні майже всі мінімальну заробітну плату.

_____. Юлія Миколаївна там в проекті рішення те, що Володимир озвучив, там є...

ВОРОНОВ В.А. Я це і зачитав, Юлія.

ГРИШИНА Ю.М. Тоді давайте...

ВОРОНОВ В.А. А також рекомендувати Міністерству освіти і науки України створити робочу групу з метою напрацювання механізму підвищення оплати праці педагогічним працівникам закладів дошкільної, позашкільної освіти.

_____. Ми ж тоді говорили, що тих самих депутатів запросити до роботи.

_____. Місяць, один місяць. У місячний термін, да. Напрацювання механізму.

_____. ...за літо це питання проробити. Якщо є, то давайте ставимо цей термін, як ні, то ставимо 1 вересня чи, навпаки, 30 вересня.

_____. Я думаю, що це, навпаки, дуже гостре питання, і його треба вирішувати з терміном один місяць.

_____. Це 15 липня чи 17 липня.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ми будемо зараз робити доручення тільки по шкільній і позашкільній чи ми будемо взагалі говорити про систему оплати праці в принципі?

ГРИШИНА Ю.М. *(Не чути)*

_____. Ні, там попередньо у нас були і по іншим. Просто чи має це сенс позашкільну і дошкільну виносити окремо, якщо, в принципі, підходять бути комплексні?

КИРИЛЕНКО І.Г. Це помилка попереднього скликання, до якої причетний і я. Ми, якось дуже потужно взяли за вчителів і регулювали, ну, тимчасово регулювали питання. Чекайте, а дошкільні заклади, а викладачі вузів із степенями, з усім, і у нас така диспропорція. Якщо ми фрагментарно будемо, ми будемо весь час напорюватися на неприємності. Я повністю з вами згоден, тому що треба по цьому дійти комплексно, до всієї нашої кафедри.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Чесно кажучи, я теж так думаю. Тому що ми, якщо ми відірвемо якусь частину, просто воно буде, тоді будемо переглядати цю систему в рамках існуючої. Тобто ми не можемо зробити окрему систему для одних, а окрему систему для інших. Тому, якщо, в принципі, я цілком погоджуюся, що треба робити вже і досить швидко. Але можемо все ж таки, спробуємо взятися за всю систему оплати праці.

_____. І спосіб, підхід ми мусимо однаковий зробити до нарахування кожної системи.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Вони якраз найменш знедолені, давайте так скажемо, але...

_____. Колеги...

ГРИШИНА Ю.М. *(Не чути)*

_____. Я дозволю собі нагадати, що було доручення уряду попереднього Прем'єр-міністра, в тому числі і по оплаті праці педагогічним працівникам, і там був термін, якщо я не помиляюся, квітень, сьогодні червень теж, якщо я не помиляюся.

_____. *(Не чути)*

_____. То давайте...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Якщо ми встигнемо спільно з урядом або уряд спільно з нами, зможемо зробити нову систему оплати праці, то нам було би бажано її вже бюджетувати. І нам треба бути готовим, якщо це можливо, щоб ми вже при розгляді бюджету на наступний рік це враховували. Тому давайте поставимо термін один місяць. Я не знаю, чи ми підемо у відпустку, чи ні.

А я взагалі, чесно кажучи, без відпустки працював би.

ГРИШИНА Ю.М. Надо уточнить, я первый раз слышу такое. Это что, правда? Сергей Витальевич, скажите нам, проясните ситуацию.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дивіться, є різні варіанти. Є різні пропозиції.

ГРИШИНА Ю.М. А какие реальные?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Той, за який ми проголосуємо насправді. *(Шум у залі)*

_____. Друзі, як так вийшло, що ми із зарплати перейшли на нашу відпустку? Давайте закінчимо тему...

ГРИШИНА Ю.М. Доцільне зауваження.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тоді є пропозиція додати до пункту другого рішення: рекомендувати Міністерству освіти і науки створити робочу групу спільно з комітетом і з іншими, залучити інших народних депутатів. Це ми можемо самі залучити. З метою напрацювання механізму підвищення оплати праці педагогічним працівникам. Крапка. З терміном виконання 1 місяць.

Немає заперечень, шановні колеги? Юлія Миколаївна, немає заперечень щодо пропозиції.

ГРИШИНА Ю.М. Ні. Я підтримую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тоді давайте підтримаємо цю ініціативу.

Хто – за? Дякую. Одноголосно.

Дякую, колеги, ми розглянули друге і третє питання.

Тепер... *(Шум у залі)* Шановні колеги, давайте повернемося до першого питання, воно є надважливим насправді. Воно зайшло до нас сьогодні від Президента, законопроект як невідкладний – проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо окремих питань завершення 2019-2020 навчального року (реєстраційний номер 3669). Доповідачем є голова комітету.

Отже, шановні колеги, законопроект невеликий насправді, він вносить дві зміни. Перша. Це дає право Кабінету Міністрів визначатися із датою початку або закінчення навчального року. Причому якщо в попередній редакції було написано, що дата початку або закінчення визначається Кабінетом Міністрів, то зараз пропонується змінити її "може визначатися" Кабінетом Міністрів, залежно від того, чи буде це потрібно робити.

І друга. Це додати в ковідівський закон пункт, в якому сказано дослівно: "Встановити, що у зв'язку зі здійсненням заходів, спрямованих на запобігання виникненню та поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19), здобувачі освіти, які завершують здобуття повної загальної середньої освіти у 2019-2020 навчальному році, звільняються від проходження державної підсумкової атестації. І здобувачі освіти, які завершують здобуття повної загальної середньої освіти у 2019-2020 навчальному році, мають право пройти державну підсумкову атестацію у тому числі у формі зовнішнього незалежного оцінювання за власним бажанням". А? Те, що хотів зробити в місті Києві.

Колеги, чи є в когось... Законопроект треба прийняти за основу і в цілому, це очевидно. Чи є в когось зауваження до тексту законопроекту?

ГРИЩУК Р.П. По-перше, дякую за те, що внесли такий законопроект. Він, дійсно, важливий. Ми бачимо, яка суспільна напруга в зв'язку з зовнішнім незалежним оцінюванням. Скасування пробного ЗНО призвело до того, що взагалі почалася якась дискусія, на основі чого незрозуміло про скасування взагалі ЗНО. Декілька тижнів тому ми на цьому комітеті обговорювали якраз питання звільнення від державної підсумкової атестації. Знову повернулися до цього питання.

Моя пропозиція. Чи можна так, я до секретаріату звертаюся і до голови комітету, попросити прийняти цей законопроект без абзацу: "здобувачі освіти, які завершують здобуття повної загальної середньої освіти в 2019-2020 році, мають право пройти державну підсумкову атестацію, у тому числі у формі зовнішнього незалежного оцінювання за власним бажанням". Щоб у нас була чітка і зрозуміла позиція.

До початку зовнішнього незалежного оцінювання залишається критично мало часу. Ми маємо прийняти єдине рішення. Звільняємо від державної підсумкової атестації. Видаємо атестати всім, хто закінчив повну загальну середню освіту. Далі вони йдуть спокійно здавати ЗНО. І тільки на основі ЗНО вступають до університету.

Формулювання, яке є зараз, це другий абзац, воно може спричинити хаос і створити ще більше проблем і для шкіл, і для випускників. Тому що от ми спочатку всім видаємо сертифікати, потім мають право... яким чином це... Що? Атестат, да. Потім яким чином... Мають бажання, да. Якщо вони мають бажання вступати до університету, вони йдуть і здають ЗНО і вступають на основі зовнішнього незалежного оцінювання. Тому, якщо ми прибираємо, у нас буде чітка, зрозуміла норма. Можливо, навіть те, що казав пан головуючий, не потрібно буде Кабінету Міністрів продовжувати навчальний рік і встигнути школи провести педради і закінчити навчальний рік, видати атестати всім випускникам. Потім вони йдуть і здають зовнішнє незалежне оцінювання для того, щоб вступити в заклади вищої освіти. Це така пропозиція.

_____. (Не чути)

ГРИЩУК Р.П. З 25-го.

_____. Ні, це зараз, я розумію. *(Не чути)*

ГРИЩУК Р.П. Ну, це не про це закон.

_____. *(Не чути)*

ГРИЩУК Р.П. Ми сподіваємося... *(Загальна дискусія)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, там насправді, це зараз просто не до цього питання насправді. Давайте завершимо із ДПА. Із ЗНО все просто. Якщо Головний санітарний лікар дозволить, значить буде ЗНО, якщо не дозволить, значить будемо думати, що з цим робити. *(Загальна дискусія)*

ГРИЩУК Р.П. Я просто бачив, уже в соцмережах почались від деяких політичних опонентів маніпуляції з приводу того, що цей законопроект відмінює ЗНО. Я дуже попрошу, це надзвичайно чутлива тема. У нас величезна кількість випускників, директорів, міністерство, комітет – всі в підвішеному стані, і зараз на цьому маніпулювати, це надзвичайно неправильно.

Тому я попросив би – тут у нас є представники всіх політичних сил – зміст донести до опонентів, що цей закон не має якраз тієї, ну, одного представника, що ми не скасовуємо ЗНО. ЗНО – це, я думаю, позиція і всього комітету, і всієї освітянської спільноти, що тільки ЗНО для вступу до університету. Цей законопроект жодним чином не відмінює цього пункту. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Романе. Ще, колеги.

ГРИШИНА Ю.М. Колеги, я ось, користуючись тим, що пан Сергій в нас знаходиться зараз на засіданні комітету, який достатньо хвилювався – в соцмережах ми там з ним спілкувалися з приводу відміни ЗНО – я теж в продовження всього того, що сказав пан Роман, я хочу ще раз сказати про те, що в жодному разі ніхто, я впевнена, з членів Комітету освіти, науки та інновацій не піднімає і не піднімав ніколи питання і заперечує взагалі можливість такої ситуації, що в нас було відмінено ЗНО. Ми всі знаємо цінність цієї так званої реформи, внаслідок якої було запроваджено ЗНО, і ніхто в цій країні не збирається взагалі

нічого із ЗНО робити, оскільки це єдина можливість забезпечити всім нашим абітурієнтам рівний доступ до вищої освіти. Це зафіксували, так.

І друге. Я хочу теж підтримати пропозицію пана Романа з приводу того, щоб ми з вами обговорили зараз можливість все-таки невключення цього другого пункту в цей законопроект...

_____. *(Не чути)*

ГРИШИНА Ю.М. Другого абзацу, вибачте. Другого абзацу цих пропозицій, які складаються з двох абзаців. Перший абзац вирішує проблеми. Другий абзац, дійсно, на мою думку, не дасть можливість нам досягти тієї мети, яку ми ставимо. А яку мету ми ставимо? Ми ставимо за мету зменшити кількість абітурієнтів, які будуть складати ЗНО за рахунок тих, кому в цьому році ЗНО не є принципово важливим, тобто ті, які не будуть вступати в заклади вищої освіти. Якщо ми цей другий абзац залишимо, то ми не залишимо шансів, оскільки потрібно буде провести всі ці організаційні дії, провести опитування, опитування, наприклад, в чатах в даному випадку ми не проведемо, це потрібні бути офіційні якісь бланки від Міністерства освіти. Можливо, Єгор мене виправить, якщо ні. Тож я не думаю, що в Viber можна буде директорам шкіл за добу провести опитування, хто буде складати ЗНО, хто не буде складати ДПА в формі ЗНО і так далі.

Тому дійсно мені вважається, що потрібно другий абзац відмінити. І тоді ми досягнемо тієї мети, яку ставить перед собою цей законопроект. Дякую.

_____. Тоді чи передбачено механізм за яким принципом людина говорить, що я здаю ЗНО бо іду в ЗВО... ну, в заклад вищої освіти?

_____. Ми видаємо всім атестати. Далі випускник сам вирішує, він здає ЗНО чи ні. Ти можеш піти здати ЗНО, вступити до закладу вищої освіти, ти можеш піти здати ЗНО, не вступати, але в тебе є здане ЗНО. Ми ж залишаємо цю можливість.

_____. *(Не чути)*

_____. Але вступити без ЗНО ти не можеш.

_____. Ми закриваємо навчальний рік просто практично.

ГРИШИНА Ю.М. До першого липня діти мають можливість отримати...

_____. Чи є позиція по цьому питанню Міністерства освіти?

_____. Якщо можна, коротко репліку, якщо мене вже згадали. У мене нема і не було жодного сумніву стосовно Комітету з питань освіти. Просто от щоб ви це чітко розуміли. Це не тому, що я тут сиджу, я хочу вам сподобатися. Я абсолютно... У мене були для цього підстави. Але я чітко переконаний, що тут противників ЗНО немає. Вони є, але не тут. Дякую.

ГРИШИНА Ю.М. Вони є, але що?

_____. Не тут.

_____. А мені цікава ваша думка, прокоментуйте, будь ласка, оцю позицію про те, щоб було, ну, ДПА не було обов'язковим у формі ЗНО, щоб ми всім однаково видали атестати, за бажанням.

_____. Ні-ні, я підтримую пана Романа, він цілком вніс доречну пропозицію. Навчальний рік завершується 1 липня, і будь-які дії, які є складовою навчального року, після 1 липня, якщо не буде відповідного рішення, вони є просто нелегітимні. Тому треба або завершити навчальний рік, видати всім свідоцтва, або продовжувати навчальний рік. Це абсолютно юридично логічно і правильно. Я підтримую це.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пане Єгоре, яка позиція МОНу з цього приводу?

СТАДНИЙ Є.А. Дуже дякую, бо я вже думав, що у нас і омбудсмен МОН представляє, і всі, хто завгодно МОН представляють.

Чесно кажучи, я не знаю, чи варто так сильно дискутувати довкола цього питання. Розсадка на ЗНО спланована, діти вже мають свої визначення аудиторії. Те, що ми говоримо про скорочення кількості учасників, так, якась частина дітей не прийдуть, це, швидше за все, випускники ПТНЗ, учні коледжів і, напевно, якась частина сільських шкіл, випускники сільських шкіл. Чи ми чимось шкодимо другим абзацом? Та ні, повірте, ми знаходимося зараз за 8 днів до того, як ці діти сядуть в свої автобуси і приїдуть на пункти тестування.

Ніякі розмови про те, як директори мають визначати, в яких чатах, не вартують, чесно кажучи, вашої уваги, шановні народні депутати, тому що по суті другий абзац дає шанс дитині скласти зараз ЗНО, якщо вона планує вступати, наприклад, в наступному році, а не тільки цього року. Таких дітей стабільно є на кожній вступній кампанії. У нас на кожній вступній кампанії, наприклад, на цій, є 77 тисяч випускників минулих років, які вступають. Вони складають не всі ЗНО цього року, у них є сертифікати ЗНО, які їх задовольняють з минулого року, наприклад і їм вдалося скласти на високий бал якийсь один, вони хочуть вдосконалити свій інший якийсь сертифікат, вони не йдуть на це ЗНО. Якщо ви хочете допомогти цим дітям, то беріть до уваги, будь ласка, той факт, що вони щойно закінчили школу і у них свіжі знання. Тобто прихід зараз на ЗНО – це більші шанси скласти на вищий бал ніж через рік. Тому я не знаю, яку плутанину в тому балагані, даруйте, який відбувається зараз, ще можна внести. У нас тиждень до ЗНО. Ніхто ніде не буде якось там перебирати в чаті дітей чи ще щось. Всі кому саме ЗНО потрібне для вступу або цього року, або наступного, вони прийдуть. І все.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Єгоре.

Романе, прошу.

ГРИЩУК Р.П. Так тим, що ми приберемо цей абзац, ми жодним чином тих дітей, які хочуть здати ЗНО в цьому році, а поступати в наступному, ми ж їх жодним чином не обмежуємо. Ти хочеш вступити, ти розумієш, що у тебе зараз свіжі знання, ти хочеш скласти ЗНО і вступати в наступному році чи через рік, коли ще діє сертифікат, ти йдеш і здаєш. Плутанина може бути в наступному. Ми завершимо навчальний рік, якщо ми приймемо без другого абзацу, ми завершимо навчальний рік, видаємо всім атестати. Якщо ми приймаємо з другим, ми завершимо навчальний рік, видаємо атестати тим, хто якимось чином сказав, що я не буду іти здавати ЗНО. Ті, хто ідуть здавати ЗНО у формі ДПА, вони не можуть завершити навчальний рік, тому що їм потрібно буде після результатів ЗНО видати ще атестати. Таким чином ми продовжимо навчальний рік. Це перше. По-друге, вчителі не можуть іти у відпустку, вони мають залишатися, тому що дві третіх вчителів на педраді мають прийняти рішення про видачу атестатів випускникам,

які склали ЗНО у формі ДПА і хочуть, щоб там оцінка за державну підсумкову атестацію... Тобто ми створюємо ще додаткові... Можемо створювати додаткові проблеми. А якщо дитина хоче здати ЗНО в цьому році, тому що розуміє, що в нього є знання, а вступити в наступному році, не забороняємо, іди здавай. Все.

ГРИШИНА Ю.М. Буквально одну репліку з приводу чатів, говорив пан Єгор. Я хочу звернути просто увагу, що коли ми приймаємо закон, який дійсно повинен бути виконаний миттєво, прийнятий і виконаний миттєво, і одразу, щоб результат був завтра, і оскільки у нас 8 днів, як ви правильно сказали, до ЗНО, то ми не можемо не обговорювати механізм впровадження цього законопроекту. А це в тому числі може бути пов'язано і з чатами. Тому ми не можемо, ми ж для людей приймаємо законопроект, ми повинні обговорити, як це дійсно буде об'єктивно виконано на практиці. Тому, скажемо так, піднімається питання про чати, оскільки це в тому числі важливо зараз для людей.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Юлія Миколаївна, ті, хто будуть визначатися, прийдуть на ЗНО, тим чати не потрібні, вони просто прийдуть, все. Давайте без чатів, я вас прошу.

Іван Григорович, прошу.

КИРИЛЕНКО І.Г. Дивіться, хто автор законопроекту.

_____. Президент.

КИРИЛЕНКО І.Г. Друзі, ми нічого не маємо Пропонується перше і друге читання одночасно, зважаючи на ситуацію, яка є. Відкликати законопроект може тільки Президент. Ми вносити пропозиції, які зараз, те що являється автором, не маємо права. Друзі, я ж вам сказав, це все рівно, що ви автор законопроекту, і ми на комітеті кажемо, що ні, це отак, отак, отак. Це "отак, отак, отак" можна тільки до другого читання, а тут пропонується одночасно прийняти, зважаючи на ситуацію. Тому або ми погоджуємося з тим, що Президент вніс, і завтра голосуємо перше і друге, розуміючи, що ситуація отак. І потім регулюємо все і постановами уряду, бо тут же трошки є такі відсилочні норми, що можна

трошки пограти ними. Або нехай уряд визначається потім, як виконувати, або міністерство.

Але зараз обговорювати, що буде цей другий підпункт, чи не буде, не маємо права. Автор – Президент, він свою думку сказав і вимагає від нас невідкладно перше і друге читання, зважаючи на ситуацію. Не тому що йому так захотілося, а тому що через тиждень закінчується навчальний рік і людям треба правила гри сказати, сотням тисяч. Тому або "за", або "ні". Не приймаємо закон – ми маємо право альтернативний внести тут же, миттю.

_____. Нема часу у нас.

КИРИЛЕНКО І.Г. Друзі, ви не почули, що я сказав. Ми маємо право внести альтернативний і миттю розглядати два. А потім Президенту сказати, що це більш доцільний оцей. Але брати зараз і обговорювати, що ми в президентський внесемо поправки, незважаючи на авторство... Це автор, друзі, це авторське право. Ми не маємо права змінювати кому в цьому законі. Він тільки має право змінити. Немає тут процедури другого читання. Він вимагає прийняти невідкладно. Або приймаємо, або не приймаємо. Не приймаємо – що пропонуємо? Альтернативний миттю реєструємо, розглядаємо на комітеті і розглядаємо в залі.

І Сергій Віталійович говорить з Президентом: "Шановний пане Президенте, оце вимагає суспільство, це вимагає ситуація, оце вимагає досвід попередній, який ми не можемо закреслити".

ГРИШИНА Ю.М. *(Не чути)*

КИРИЛЕНКО І.Г. Та ми можемо миттю внести...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Взагалі-то 10 днів.

ГРИШИНА Ю.М. 14, а по скороченій процедурі – 7.

КИРИЛЕНКО І.Г. Друзі, ви розумієте, про що ми мову ведемо. Ми можемо завтра... сьогодні зареєструвати. Завтра провести вранці комітет. Друзі, ну, бувають такі речі, бюджети так приймалися за ніч. Ну, було таке, ну, Верховна Рада завжди права. Голосуванням в залі визначається. Да. Ми бачимо ситуацію, яка? Бачимо. Ми бачимо, що ми приперті до стінки чи ні? Оце в цьому. Я тільки за це

хочу. Це моя репліка. Я не говорю за суть, я зараз говорю за механізм здійснення цього правового акта. Не маємо права ревізувати те, що вніс Президент. Тільки він має право відкликати і внести новий. Або ми альтернативний вносимо. Або голосуємо те, що він запропонував і потім відсилаємо Кабінету Міністрів, і міністерству профільному. Інструкціями якимись, наказами відрегулювати – це можна робити. Але їм теж доведеться миттю це робити, теж миттю. На жаль, я нічого іншого не скажу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Іван Григорович.

Ну, насправді, я говорив з Теплюком по дорозі з Верховної Ради в комітет. І на основі 116 статті Регламенту ми можемо внести. От наскільки, питання, наскільки це мовно етично, тут є нюанси.

КИРИЛЕНКО І.Г. Сергій Віталійович, автор законопроекту, ви розумієте, завжди пріоритет надається президентським законопроектам як невідкладним, і всі стараються не влазити...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Щойно ми говорили з Офісом Президента. Вони не проти. Не проти.

КИРИЛЕНКО І.Г. Що ми трошки тут Регламентом...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да.

КИРИЛЕНКО І.Г. Як тоді в першому і в другому прийняти миттю? З голосу?

ГОЛОВУЮЧИЙ. З врахуванням позиції комітету. Тобто ми можемо на основі статті 116, здається, другої частини, да, ми можемо просто в своїй версії викласти цю норму.

КИРИЛЕНКО І.Г. А як це зробити завтра? Це ж завтра голосування, так?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ми можемо зробити це зараз. Просто рекомендувати прибрати оцей останній другий абзац, і з цим подати за основу і в цілому. Технічно це можливо. Я з Теплюком...

_____. (Не чути)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні. Він не буде знімати. Ми його виносимо за основу і в цілому, але з урахуванням позиції комітету... у формулюванні, яка сформульована комітетом.

ГРИШИНА Ю.М. Якщо ми маємо надію на підтримку зали. Тому що цей законопроект абсолютно у всіх фракціях, певно, розуміють його необхідність. Правда, Олександр? Я впевнена, що всі фракції підтримають...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ще немає з нами ще однієї фракції, яка іноді може мати і власну думку з цього приводу.

ГРИШИНА Ю.М. Будемо розмовляти, будемо дискутувати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я думаю, що насправді в будь-якому разі він зал пройде за основу і в цілому. Всі розуміють, навіщо це робиться, всі розуміють, що робиться. Просто ще треба буде правильно комунікувати це нам як членам комітету, пояснюючи, що ніхто нічого не відмінює, а ми робимо, це стосується лише державної підсумкової атестації. Звісно, що тільки на цей рік. Тому ковідівський закон.

Пані Любомире, доброго дня. Ви з нами, і ми дуже раді вас бачити.

МАНДЗІЙ Л.С. Дякую.

Я теж рада всіх бачити. Закінчився уряд. Прийняв рішення про повернення коштів. В п'ятницю зранку о 9-й бюджетний комітет, погоджуємо процедуру.

Процедура буде наступною. Визначили банк, через який буде здійснюватися виплата, це "ПриватБанк". Тому буде процедура наступною. Найближчим часом ми передаємо весь масив інформації "ПриватБанку". Після затвердження бюджетної програми, розпису, погодження бюджетного комітету укладаємо договір з "ПриватБанком", і "ПриватБанк" працює з нашим масивом інформації. Найближчим часом в межах тижня-півтора, півтора тижня, швидше за все, поки організаційно здійснимо всі заходи. Отже, "ПриватБанк" ідентифікує тих учасників, у кого вже є карти за номерами телефонів і надійшло їм повідомлення, що картку поповнено, ви отримаєте повну суму. Тим учасникам, яких не ідентифікують і які не є клієнтами "ПриватБанку", надійде інше есесмес з

повідомленням, що ви маєте картку, на яку зараховано таку-то суму грошей, і ви можете прийти, і в найближчому відділенні "ПриватБанку" її забрати.

_____. В який це строк?

МАНДЗІЙ Л.С. Бюджетний комітет, штатний розпис... без штатного, розпис помісячний з наступним. У нас є бюджетна програма. Договір з "ПриватБанком" і масові інформації. Ну, думаю, тиждень, півтора максимум, ми повинні зробити всі організаційні заходи. Просто їх чисто фізично треба зробити. Це з ковідівського закону 52 мільйони 450 тисяч. 52. 52450 тисяч все сьогодні прийнято рішення уряду. В п'ятницю бюджетний комітет. Отакий механізм повернення без залучення Українського центру оцінювання якості і освіти, бо ми розуміємо, що їм треба готуватися до основної сесії. Вийшов отакий от механізм повернення коштів.

Друге. Дуже прошу підтримати, внести в зал і на цьому тижні проголосувати. Якщо ви нам дасте редакцію, яку ви будете виносити в зал, або з якою ми можемо працювати, ми підготуємо методичні рекомендації школам, як організувати цей процес на місцях. Документи про освіту є замовлені, і інфоресурс вже третій тиждень друкує документи про освіту. Тобто у нас процедури налагоджені. Просто щоб ми розуміли, як, що і до чого рухатися далі.

КИРИЛЕНКО І.Г. Ваша думка з приводу цього закону, який ми зараз обговорюємо, президентський? Ви його готували?

МАНДЗІЙ Л.С. Я його підтримаю в тому плані, що ми не маємо права і заборонити, і дати право людям.

КИРИЛЕНКО І.Г. Почекайте. Ви готували його чи ні? Цей закон повинні готувати фахівці міністерства і академії наук щонайменше. Ви його готували?

МАНДЗІЙ Л.С. Ми його готували.

КИРИЛЕНКО І.Г. Тобто ви візували його?

МАНДЗІЙ Л.С. Так.

КИРИЛЕНКО І.Г. Поясніть тоді останній підпункт.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пані Любомира, ми говоримо про те, що зараз за версією запропонованій, яка зайшла до нас офіційно від Президента, є остання частина здобувачів освіти, які завершують здобуття повної загальної середньої освіти в 19-20-му навчальному році, мають право пройти державну підсумкову атестацію, в тому числі у формі зовнішнього незалежного оцінювання, за власним бажанням. Депутати комітету пропонують оцю якраз норму прибрати.

МАНДЗІЙ Л.С. Дивіться, з одного боку, я розумію побоювання членів комітету, але даруйте, будь ласка, є випускники, які будуть мати можливість змінити результати своєї державної підсумкової атестації, яка буде врахована, і можуть результати яких будуть покращені. Про що йдеться? Йдеться про те, що комусь бракувало на золоту медаль, претендував на срібну і має срібну, готову, а золоту буде мати за результатами ЗНО. Таким рішенням ми його позбавляємо цього права. Тобто або враховано обов'язково буде результат державної підсумкової атестації. Якщо ми звільняємо, то дитина залишиться із срібною медаллю.

_____. Тобто ви підтримуєте третій пункт...

МАНДЗІЙ Л.С. Так.

_____. Можна репліку? По-перше, ми знаємо, що більшою мірою під час написання ЗНО, складання ЗНО у формі ДПА, ступінь медалі знижується або вона взагалі втрачається. Ви ж приводили статистику, там 1 до 10, якщо я не помиляюсь.

По-друге, якщо людина не складає ЗНО, це вона, значить, не вступає до вишу, значить, середній бал атестату для неї непринциповий в цьому році. І це просто... По-третє, золота та срібна медаль – це просто, давайте так, це зовсім не та золота та срібна, яка була у 80-і і 90-і, це просто амбіція, і зазвичай амбіція батьків, а навіть не дітей. Тому я не думаю, що це такий надпотужний аргумент у порівнянні з тими аргументами, які лунали тут в залі до цього.

МАНДЗІЙ Л.С. Я розумію аргументи, які лунали до цього. Це пов'язано з тим, що дали документ про освіту, дітей відпустили, і більше не збираємо, до прикладу, на педагогічну раду.

_____. *(Не чути)*

МАНДЗІЙ Л.С. Я розумію, пане Сергію, такі аргументи, але ми позбавляємо тоді права. Ми підходили до цього легше, спокійніше. Кожен має право визначитися самостійно, от і все. Я розумію, що в будь-якому... що дві ті тези мають, дві ідеї мають право на існування. *(Загальна дискусія)*

КИРИЛЕНКО І.Г. Міністерство свою позицію. Міністерство позицію.

_____. Дивіться, пані Любомира, дивіться, тоді питання, яке у нас виникло. Є діти, які не здають... якщо ми приймаємо в такій редакції, є діти, які не здають державну підсумкову атестацію, тому що вони не планують в цьому році вступати, ЗНО. Тобто ми їм видаємо дипломи. Ми всім одразу видаємо дипломи?

МАНДЗІЙ Л.С. Да.

_____. Атестати. Ми всім одразу видаємо атестати, тобто до 1 липня. Далі що відбувається? Далі частина дітей іде здавати зовнішнє незалежне оцінювання, і при цьому і ДПА. Вони обов'язково здають зовнішнє незалежне оцінювання у формі ДПА? Тобто якщо...

МАНДЗІЙ Л.С. Формою проведення ДПА є зовнішнє незалежне оцінювання. Ті результати або врахують в їхній атестат, або не врахують.

ГРИЩУК Р.П. А коли дитина вирішує, врахують чи не врахують – до складання чи після складання?

МАНДЗІЙ Л.С. Ще раз.

ГРИЩУК Р.П. Ще раз. Дивіться, я – випускник. Мій колега Єгор Стадний не планує поступати в заклад вищої освіти, йому видається атестат, він звільнений від ЗНО. Я вступаю... Від ДПА. Я планую вступати, в мене середній... українська мова – 10, математика... історія України – 10, ще якийсь предмет – 10. Я здаю ДПА у формі ЗНО, набираю якісь бали на ЗНО і набираю оцінки – 8, 8, 8, у переводі на 12-бальну систему – 8, 8, 8. Я не хочу, щоб це ДПА зараховувалося. Коли у мене бажання це виникає?

МАНДЗІЙ Л.С. У школу прийде повідомлення про те, які результати державної підсумкової атестації і ЗНО ви маєте. Тому що ви ЗНО отримуєте в балах до 200, а школа отримує ваш перерахунок ДПА – 8, 9 чи 10.

ГРИЩУК Р.П. Так, от, якщо в мене так виходила середня річна оцінка 10, після ДПА я отримую 8. Бажання коли в мене виникає? Я не хочу, щоб це зараховувалося до мене.

МАНДЗІЙ Л.С. А доброчесність, пане Романе, ніхто не відміняв.

ГОЛОВУЮЧИЙ. А чому взагалі ви будете мати бажання якесь?

ГРИЩУК Р.П. Тому що у нас в законі написано, що...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Що вони можуть пройти ДПА у формі ЗНО за бажанням, якщо він...

ГРИЩУК Р.П. Так от, коли бажання...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дивись, пане Роман, якщо вони прийшли на ЗНО, от після цього бажання завершується. Все. І вони автоматично ці оцінки будуть враховані.

ГРИЩУК Р.П. Тобто у нас буде частина дітей, які погіршать свої оцінки. Ви кажете про те... Тобто якщо я йду на ЗНО...

ГОЛОВУЮЧИЙ. В нас буде частина дітей, яким поставлять оцінку справедливу. Погіршать вони чи покращать – це вже інша справа.

ГРИЩУК Р.П. О'кей. У них тоді немає вибору. Тому що якщо я йду на ЗНО для того, щоб вступати, а я не хочу, щоб йти на ЗНО для того, щоб здавати державну підсумкову атестацію. Чому мій колега Єгор не йде на ЗНО, він не здає ДПА, а я йду на ЗНО для того, щоб вступати в заклад вищої освіти, а не для того, щоб поправити свою оцінку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. І?

ГРИЩУК Р.П. І я отримую меншу оцінку, ніж я планував.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ви отримуєте...

ГРИЩУК Р.П. Тоді виходить так, що...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дивіться, ви отримаєте справедливую оцінку. Вона не може бути меншою або вищою.

ГРИЩУК Р.П. О'кей, я отримаю справедливую оцінку. Але тоді де справедливість, якщо пан Єгор не отримає цю оцінку, тому що він не вступав на ЗНО, а я отримаю? І це не бажання, це ультимативно: якщо ти йдеш здавати ЗНО, ти маєш і здавати ДПА, це не бажання. По-перше.

По-друге, нам доведеться, про те, що ми казали, вчителів. Ти спробуєш пояснити?

_____. Я з Романом ще говорила. Суть у тому, є я і є моя колежанка, умовно. Я мала, хай ми всі мали по 10 – мова, історія. І я собі вирішила не йти на ЗНО, бо не хочу вступати, і в мене лишаються мої десятки в атестаті. Ця моя подруга теж пішла все-таки здавати ЗНО, вирішила поспробувати, а як то буде. Вона не вступає, умовно, в заклад вищої освіти, а може, вступає – немає значення. Суть у тому, що в результаті я лишаюся зі своєю десяткою, а вона, яка пішла на ЗНО, лишається зі своєю вісімкою.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Або дванадцяткою. Я не розумію, що ми обговорюємо: ми обговорюємо можливість погіршення оцінки через справедливий іспит чи про що ми говоримо? Чи ми говоримо про ліві оцінки, які ставлять у школі?

_____. Йдеться про те, що той, хто піде на ЗНО, не був у програві.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Не був у програві в чому?

ГРИЩУК Р.П. Ще раз, ми за те, щоб було однаково для всіх, однаково для всіх. Все, ми звільнили в цей рік – ковідівський рік – ми звільнили всіх від ДПА. Далі всі...

ГОЛОВУЮЧИЙ. А от я, наприклад, ми вже дискутували на цю тему. В мене, наприклад, інша думка. Я вважаю, що це обмежує права.

ГРИЩУК Р.П. О'кей, у нас COVID дуже сильно обмежив права. Ми планували цей рік... знову ж таки у когось були одні плани, у когось інші, у когось треті, COVID змінив ці плани. Ми маємо в рамках цього діяти, зрозумійте.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це дуже, це дуже слизька риторика, пане Романе, тому що вона може привести і до відміни ЗНО за таким самим принципом. От я за що переймався, це ми говорили, пам'ятаєте, на комітеті, коли було включення пана Сергія Горбачова ще тоді віртуальне, коли у нас був дистанційний комітет. Це те, про що я намагався попередити, що будь-яка подібна риторика навіть щось відмінити буде за собою тягнути психологічні наслідки. Бо якщо тобі щось одне дозволяють, то потім вочевидь виникає бажання дозволити ще щось трішки більше. І оце те, за що от... ми розуміли, що ми, скоріше за все, прийдемо до відміни ДПА, бо це справді, є в цьому логіка. І Президент уже вніс відповідний законопроект, я думаю, що ми його проголосуємо. Але питання в тому, щоб ми відстояли все інше.

І отут, знаєте, ми взагалі як депутати, як публічні особи і на ефірах, і у своїх виступах ми обираємо собі аргументи такі, які нам зручні для того, щоб нам довести свою думку до логічного кінця. Є тільки один момент, що такі аргументи можуть мати насправді іноді не дуже приємні наслідки, тому що з ковідівським COVID, в принципі, можна зараз буде перекрити все. І наша головна мета – зробити, щоб це не було основним аргументом.

ГРИЩУК Р.П. Абсолютно з вами погоджуюся, абсолютно з вами погоджуюся. Тому основний аргумент у нас один: щоб не було хаосу, хаос виникне, як тільки ми допустимо другий абзац. Всі випускники, всі отримують однакові атестати, далі йдуть здавати зовнішнє незалежне оцінювання. Бал атестата, який для вступу в університет, ми ж самі приймали цей закон, до 10 відсотків. Я прораховував, навіть якщо дитина там три ці предмети ДПА здасть на максимальну оцінку, а до того вона була мінімальна, різниця, враховуючи те, як рахується середній бал атестату, вона настільки мізерна, вона настільки мізерна потім буде в рамках вступу, це просто смішно. По-перше.

_____. Колеги, дивіться...

ГРИЩУК Р.П. По-друге. З приводу медалі, є просто є якась частина, аргументація з приводу того, що є якась частина дітей, яка захоче піти і заради золотої медалі здати, мені здається, що це вона теж настільки мілка, що ми можемо навіть не...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Роман.

Тут же питання насправді не в тому, чого вартує зараз золота медаль порівняно з тим, чого вона вартувала у 80-і роки. Це ми дітям не пояснимо. І дитина, яка хоче або, там, я не знаю, вона там 11 років йшла до своєї золотої медалі, ти їй не поясниш насправді, що це немає вже значення, і це почесний статус більше ніж якась перевага при вступі. Але це просто питання права, питання права. От тут я за що переймаюся, от чесно, це єдине, що мене лякає в тому, щоб ми прибрали цей другий момент. Я не проти, це буде більш чітко, я згоден з вами, це буде більш чітко написано. Але питання, чи не обмежуємо ми права.

Одну секунду, бо пан Єгор хотів, здається.

_____. Да, це якраз моє питання, бо я якраз хочу запитати статистику, скільки у нас попередні роки і скільки цей рік з усіх випускників піде в заклади вищої освіти і будуть зацікавлені здавати ЗНО, на вашу думку? Ну, у відсотках це скільки?

СТАДНИЙ Є.А. *(Не чути)*

_____. А у відсотках це скільки?

СТАДНИЙ Є.А. *(Не чути)*

_____. Ні, від всіх випускників країни.

СТАДНИЙ Є.А. *(Не чути)*

_____. А скільки всього випускників?

СТАДНИЙ Є.А. *(Не чути)* ...якісь розмови про те, що ми когось, чийсь права ущемляємо.

Тепер з приводу ваги оцінки. Ну, я можу поділитися результатами аналізу, коли різниця в конкурсному балі на вступі на найбільш рейтингових

спеціальностях складала соті. Відповідно середній бал атестату, а всередині нього три оцінки, зароблені на форматі ДПА, який дитині здається більш зручним, можуть вплинути на отримання чи неотримання бюджетного місця. Можуть. Скільки цих дітей буде, сотня, тисяча, чи, можливо, більше, це, в принципі, ну... Але я наголошую на тому, що ми нікого не дискримінуємо, даючи право. Якщо тисяча дітей, отримавши це право, підуть на ДПА у формі ЗНО для того, щоби заробити кращу оцінку, кращу оцінку. Причому... Ну, Сергій може мене поправити, але я думаю, що діти з сильних шкіл, у яких внутрішньошкільна оцінка може бути нижчою, бо вони з сильних шкіл, на ЗНО будуть отримувати вищу оцінку. Це перше.

І друге. Діти, які зазнавали дискримінації під час навчання, у яких не склалися стосунки з вчителями, яких просто рубали їх на олімпіадах, ще десь там, ще десь там, у них є єдиний шанс в цьому житті справедливо отримати якусь оцінку. Більше того, через рік ці діти будуть повноправними громадянами України. Давайте їм подаруємо цей досвід об'єктивної оцінки, яку вони можуть отримати. Ми не зобов'язуємо, але вони можуть її отримати.

КИРИЛЕНКО І.Г. *(Не чути)*

СТАДНИЙ Є.А. Міністерство?

КИРИЛЕНКО І.Г. Так.

СТАДНИЙ Є.А. Ні. Залишити в редакції, яка подана.

КИРИЛЕНКО І.Г. Залишити в редакції, яка подана Президентом.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, чи є ще думки з цього приводу?

ГРИЩУК Р.П. Розкажіть, будь ласка, яким буде з точки зору директора школи, вчителя школи процес далі, якщо ми приймаємо от такі. От пункт за пунктом, що буде?

СТАДНИЙ Є.А. Вони очікують атестату, який повинен включати три оцінки за ДПА у формі ЗНО.

ГРИЩУК Р.П. По датам, це приблизно скільки?

СТАДНИЙ Є.А. Залежно від того, як зараз замовлення атестатів. Т.в.о. міністра повідомила, що дуже багато уже замовлень зроблено. Таких дітей не буде багато, це зрозуміло, але такі діти, як я вже казав, заслуговують на шанс. Тобто логістично ми не обтяжуємо, але даємо шанс.

ГРИШИН Р.П. Дивіться, давайте я спробую по порядку. У нас збирається педрада кожної зі шкіл, якщо ми приймаємо цей закон, збирається педрада кожної зі шкіл, вони приймають рішення про видачу атестатів всім випускникам, тобто всім випускникам видали атестати. Далі частина йде здавати ЗНО і в тому числі ДПА. Після того, як вони здали ЗНО і ДПА, там з 25 по 17, час на перевірку йде, ідесь в кінці липня вони отримають результати. Я як випускник отримав результат, у мене на руках є свідоцтво, я отримав результат, я отримав результат з кращою оцінкою за ДПА. Я якимось чином звертаюся в свою школу, з якої я вже випустився, і прошу переробити мені атестат і поставити цю оцінку.

СТАДНИЙ Є.А. Ні, вам ніхто не переробляє атестат, вам його видають після отримання результатів.

ГРИЩУК Р.П. Тобто до ЗНО нікому, навіть тим, хто...

СТАДНИЙ Є.А. Чому нікому? Більшість отримає, абсолютна більшість шкіл не буде мати тих, хто захоче зараз складати ДПА у формі ЗНО, абсолютна більшість. Але будуть діти, які захочуть скористатися цією можливістю. Рішення зняти той абзац позбавляє їх такої можливості. Це голосування саме про це.

ГРИЩУК Р.П. Ми ж неможливість, ми ж кажемо, що, якщо дитина йде здавати ЗНО для вступу, вона автоматично здає і ДПА.

СТАДНИЙ Є.А. Якщо ця дитина зараз хоче три оцінки в атестат, ось ці три оцінки, ви ж бачили, Романе, графа ДПА – це окрема графа, ви не усереднюєте оцінку за предмет за рік.

ГРИЩУК Р.П. Так це нова, яка рахується...

СТАДНИЙ Є.А. Це згори. І вона впливає на середній бал атестату. Для когось це будуть десята бала в атестаті, в конкурсному балі це буде сота бала.

Найбільш рейтингові, це щось...

_____. (Не чути)

СТАДНИЙ Є.А. Ні. Він точно...

_____. (Не чути)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дивіться, логіка міністерства в даному випадку мені, наприклад, зрозуміла, і це на простому прикладі можна пояснити. От, коли ми говоримо, якраз це була дискусія щодо сильних шкіл, ми з Офісом Президента дискутували щодо ранжування шкіл можливого. От є серйозна школа, наприклад, яка входить в топ-3 по ЗНО, по результатах ЗНО вже давно. Наприклад, "Лідер", ліцей в Києві є такий. Він топовий, там справді дуже сильні діти навчаються, там все дуже жорстко, насправді височенний рівень знань, і вони складають ЗНО під 200 балів всі. А є школа селищна, далеко від районного центру, де навчається небагато дітей, де невелика якість насправді викладання, і вони отримують обидва атестати з десятьма балами. Так от 10 балів у тій школі, яка знаходиться далеко від районного центру, якщо дитина піде на ЗНО, то в результаті вона може отримати не просто нижчу, а катастрофічно нижчу оцінку. Але, і ці діти вочевидь не підуть складати ДПА у формі ЗНО, тому що вони вже отримали завищені собі оцінки. Вони прекрасно розуміють, що іспит буде один для всіх, і результати в них будуть не найкращі, що показує статистично випуск попередніх років з цієї школи. Я знаю школи, в яких там 70, наприклад, або 80 там – середній бал ЗНО, є такі. Але от ті діти з того ліцею "Лідер", якщо вони отримали умовні 9, 10 в себе, це ні про що не говорить, і на ЗНО вони можуть отримати 190-195, тому що поряд з ними навчаються діти, у яких 200 буде. І от поряд з ними вони виглядають не на 12, а на 10. І тут якраз для цих дітей це і є право якраз тих сильних шкіл покращити собі оцінку. Якщо діти сумніваються у своїх можливостях, не підуть вони складати зовнішній іспит.

ГРИЩУК Р.М. Ще раз, мені подобається моя оцінка ДПА, я йду складати ЗНО, тому що я планую вступати. Де в мене вибір, складати ДПА чи ні? У мене немає вибору. Це перше питання.

Друге. Мені так і не відповів, який порядок буде у школі по видачі цих... Коли ви видаємо атестати, якщо ми приймаємо і те, і інше? Ми всім одночасно видаємо чи частині видаємо зараз, частині пізніше, чи всім видаємо пізніше? Частину тоді, частину зараз? І тим самим коли ми закінчуємо навчальний рік? В кращому випадку, на початку серпня закінчуємо навчальний рік. Для того, щоб видати атестати, потрібно зібрати дві третіх вчителів, ми просто створимо хаос, друзі.

ГРИШИНА Ю.М. Я просто хочу додати у підтримку того, що каже пан Роман. Ви бачите, це така тонка тема, тут є такі нюанси, які ми взагалі, нам складно у них там розбиратися. Я розмовляла сьогодні... От я про це хочу сказати, пане Роман. Я сьогодні говорила з директором школи, який представляє, скажімо так, я не можу там офіційно говорити, але представляє там більшість директорів шкіл Києва, і вона дуже просила на комітет передати прохання відмінити цей другий абзац. І, дійсно, давайте поговоримо вже з паном Сергієм, давайте поговоримо, останній абзац відмінити, так.

ГОРБАЧОВ С.І. Ні, я дуже коротко хочу прокоментувати. Давайте не забувати, що, власне, документ про повну загальну середню освіту складається з двох документів – це пластик і додаток. Пластик друкує "Інфоресурс", додатки заповнюються у школі. Після того, як ми з УЦОЯО отримаємо відповідні дані. Я, чесно кажучи, навіть не уявляю собі, яким чином зараз можна організувати, от розвести видачу тим так, а тим отак. І тут є, це просто технологічно. І я дуже прошу, якщо буде можна, дати слово Тетяні Вакуленко, вона на зв'язку. От наскільки...

_____. *(Не чути)*

ГОРБАЧОВ С.І. Заступник директора УЦОЯО.

Значить, це один бік. Інший бік, це те, що ми... От дійсно треба звільняти всіх від ДПА. Тут є такий нюанс. От те, що говорили ви, говорив пан Сергій. Це нерівне оцінювання дітей з різних шкіл і навіть в одній школі це не так. Тому що кожного року, я аналізував як директор школи, співвідношення оцінок річних і оцінок, ну, ЗНО. Значить школа абсолютно звичайна, середня статистична, вона

займає місце десь так у першій третині знизу. Ну, якщо говорити за результатами ЗНО. Так от ми побачили, що чітка статистика: 50 відсотків підтверджують, 20 відсотків знижують, ну, під час ЗНО, 30 відсотків підвищують свої оцінки, дітей. І з погляду того, що дати шанс можна, ну, тобто ніхто ж не забороняє. Питання в тому, як це зробити. Єдиним варіантом може бути наступне. Ну я це бачу, от якби я був зараз директором школи. Видати всім абсолютно однакові, передрукувати додатки, насправді, справа одного дня у школі, коли є дані ЗНО. Ну, справді. Єдине питання це, що потрібно буде певний запас додатків, ну, паперових. Але вони вже є. Треба просто уточнити скільки їх в наявності. І це може бути виходом. І це дійсно важливо.

І у мене ще є одне прохання і одна тривога. Дивіться, цього року діти, які не отримують в свідоцтві, в додатку запис про ДПА, вони його не отримують. І у мене питання... Може не зараз, не в цей момент, бо це треба опрацювати, але все ж таки подумати у найближчій перспективі про чітку гарантію, що відсутність ДПА жодним чином не буде дискримінаційною ознакою для дитини у майбутньому. Бо таке, ну, таке відчуття у мене є, що...

_____. Пане Сергію, вона уже арифметично буде дискримінаційною ознакою. Сорі. Вже арифметично це вже менша кількість складових в середньому арифметичному. Це вже дискримінація.

ГОРБАЧОВ С.І. Ну, там, оскільки у нас десь 23-24...

_____. Або 23, або...

ГОРБАЧОВ С.І. 24. Ну, тут є певна основа. Але тим не менш я пропоную про це шановним депутатам от на найближче майбутнє подумати, бо це не сьогодні, але цю гарантію треба якось надати їм. Дякую.

ГРИШИНА Ю.М. Що ви пропонуєте робити з цим другим абзацом?

ГОРБАЧОВ С.І. Я пропоную його все ж таки знімати. Ну, я так вважаю. Видавати всім, щоб не влаштовувати хаос у школах.

Ви розумієте, тут от ми сидимо, люди, які занурені в процеси, занурені в нормативні документи. Я вже із попереднього мого досвіду і з досвіду майже

річного роботи освітнім омбудсменом, я розумію рівень, ну, скажімо так, правової обізнаності на рівні навіть там управління відділу освіти, на рівні керівника закладу освіти, далеко не всі зможуть правильно зорієнтуватися, і ми матимемо великі проблеми. Тому краще видати всім, але окремою процедурою прописати: за межами навчального року – бо він має завершитися 1 липня – все ж таки ті, хто бажають, можуть зараховувати як оцінку ДПА. Внести зміни.

_____. *(Не чути)*

ГОРБАЧОВ С.І. У серпні. Пане Ігорю, а коли у нас починається вступна кампанія за першим варіантом проведення ЗНО?

_____. Реєстрація кабінетів 1 серпня. Подача 13-го, якщо не помиляюсь.

ГОРБАЧОВ С.І. Ну, да, це жорсткувато.

_____. Питання. Якщо в школі не збираються педради, тому що вчителі також мають право на відпочинок. *(Загальна дискусія)*

ГОРБАЧОВ С.І. Вчителі зазвичай ідуть у відпустку...

_____. Вчені ради університетів збираються дистанційно. Педрада школи дистанційно не збереться? Ну...

ГОРБАЧОВ С.І. Ну, в нас є... *(Шум у залі)* У нас є гарна... Я одну останню фразу, і я завершую. У нас є гарний прецедент... *(Загальна дискусія)*

У нас є гарний прецедент атестації педагогічних працівників, які цього року за рішенням міністерства могли проводитися дистанційно, і ми цю проблему зняли. Хоча було дуже багато звернень до освітнього омбудсмена.

_____. *(Не чути)*

ГОРБАЧОВ С.І. На мій погляд, ідеальним варіантом було б все ж таки відразу приймати другий варіант, тобто у серпні ЗНО, видати всім документи у червні, спокійно перепакуватися.

ГРИШИНА Ю.М. ...ідеальний, а зі сторони дітей він зовсім не ідеальний.

ГОРБАЧОВ С.І. Все, добре, дякую. Вибачте, що я забираю час.

ГРИШИНА Ю.М. Колеги, я одне слово скажу. Дивіться, бачите, тут немає однозначного виходу. От бачите, в одній ситуації є свої перестороги і в іншій ситуації.

Тому, на мою точку зору, я вважаю, що в тій ситуації, коли ми заберемо другий абзац, ми будемо мати менше негативних наслідків, ніж коли ми залишимо два абзаци. В тому числі я спираюся на те, що зараз пан Сергій говорить, і про те, що мені сказав сьогодні директор цього ліцею, тому що їм з цим працювати ці 8 днів, розумієте.

_____. *(Не чути)*

ГРИШИНА Ю.М. Ну, і потім наслідки будуть вже потім протягом року.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тетяно, прошу, якщо хочете долучитися до нас. Будь ласка.

ВАКУЛЕНКО Т.С. Добрий день, шановні колеги! Я так розумію, що маю розказати про те, які технологічні аспекти видані нами в результаті зовнішнього незалежного оцінювання і державної підсумкової атестації. Наразі реєстрація первинна на основну сесію завершилася 24 березня. Відповідно здійснити зараз ані перепаккування для того, щоб не використовувати бюджетні кошти на зареєстрованих учасників ДПА ми не можемо. Фактично ми передбачали, що приблизно в разі можливості не складати ДПА ми не будемо мати приблизно 100 тисяч учасників. І на них всі матеріали тестові, ну, розвезені. І аудиторії будуть працювати повноцінно, тому що швидко скасувати реєстрацію неможливо.

Щодо видання документів про державну підсумкову атестацію, які ми надаємо закладам освіти, тобто відомостей. Знову ж таки, оскільки немає на сьогодні і не буде за такий короткий час централізовану процедуру щодо того, хто мав би отримувати раніше в школі, хто не мав би, то фактично відомості ми або надамо всім учасникам, які ставили позначку про те, що вони складатимуть державну підсумкову атестацію, або не дамо нікому, якщо таких позначок не буде.

От така ситуація.

_____. Навпаки, отже, ми всі, хто зголосився на ЗНО, є сенс це провести для всіх зголошених ЗНО. Правильно?

ВАКУЛЕНКО Т.С. Ми...

_____. Або тоді нікого.

ВАКУЛЕНКО Т.С. ...хто зареєструвався. Але далі це політичне рішення. Просто ми наразі процедури і зменшити кількість осіб там, наприклад, в аудиторіях або в пунктах тестування, врахувавши небажання учасника складати державну підсумкову атестацію в формі зовнішнього незалежного оцінювання, вже не можемо.

_____. Просто він може не прийти, да, умовно?

ВАКУЛЕНКО Т.С. Він може не прийти.

_____. Але ми готуємося на повний прийом.

_____. Ми говоримо про те, що для нас буде очевидно те, що більше неявка ніж звичайно. Неявка зазвичай становить не більше 5 відсотків. Наразі ми плануємо, що приблизно чверть учасників може не з'явитися, якщо дозволити не складати всім.

_____. Ми розуміємо, що політичне рішення. Скажіть вашу позицію. Нам відмінати для всіх ДПА чи... Ну, от ви ж слухали дискусію. Скажіть, ну, просто як ваша позиція, політична.

ВАКУЛЕНКО Т.С. Є певні питання до того, щоби мати різні сценарії. І ці питання в першу чергу полягають в тому, яким чином заклади освіти будуть заповнювати відомості і яким чином не перенавантажувати заклади освіти додатковими складними операціями. Якщо учасник в певному разі може складати, а в певному не може складати, то, певно, що може викликати певні труднощі у регіонах, особливо з невідповідними педагогічними працівниками. З іншого боку, якщо ми говоримо про, то випускники закладів загальної середньої освіти, майже всі, переважна більшість цих випускників до нас доєднається. Тут питання швидше стоїть випускників професійно-технічних, професійних закладів освіти, які не планували цього року вступати до закладів вищої освіти, для них очевидно це

питання, що вони до нас не прийдуть. І, можливо, краще одразу, а ніж намагатися якось потім регулювати ситуацію в закладі освіти.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, колеги, є позиція ще, я так зрозумів, секретаріату. Я хотів би, щоб ми проговорили. Бо тут от є зауваження, якщо поставити крапку після першого абзацу, то ЗНО відміняється. Можна прокоментувати про що ідеться, щоб ми зараз не наробили там...

_____. (Не чути) (Загальна дискусія)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зараз. Ще раз. Я не зовсім зрозумів, чому ми прибираємо ЗНО саме. Про ДПА зрозуміло.

_____. (Не чути)

_____. От я вам взяла...

_____. Дивіться. Звільняється від проходження державної підсумкової атестації. І ніде не написано, що це...

_____. У якій формі? Просто

_____. Тут треба доповнити тоді: "від проходження державної підсумкової атестації у формі ЗНО". А ЗНО залишається як обов'язковою умовою до вступу...

_____. Звільняється від державної підсумкової атестації у формі ЗНО, а не у формі ЗНО не звільняється. (Загальна дискусія)

_____. Колеги, по черзі, будь ласка.

ВАКУЛЕНКО Т.С. Більше того, якщо там залишається другий абзац...

_____. Коли слово бере Іван Григорович, всі замовкають.

КИРИЛЕНКО І.Г. Шановні друзі, на фракції завтра буде обговорюватися оцей документ. Оцей. Ніякий інший. І тільки з голосу щось будемо міняти, з голосу, дуже зал негативно сприймає, коли серйозні речі вносяться. Ви бачите, головуєчий і Стефанчук, навіть ми хотіли внести в один закон, який ви знаєте. Ні, ні, ні. Ми ж могли бюджет проголосувати в мить. Потім сказати, подождіть. Що

значить з голосу щось в сільській медицині, щось тим, щось на дороги? Стефанчук правильно сказав: ні, ні, ні, ребята, друге читання. І тоді проголосували за друге читання. Отак і тут. Оце все хорошо, тільки другий пункт убираємо, цей підпункт убираємо. Подождіть, це принциповий підпункт. І одразу в залі почнуться, ви розумієте. Ми можемо завалити закон. На фракціях буде обговорюватися оцей документ. Запам'ятайте все, колеги. Іншого не буде обговорюватися. Експертні ради, які інформують фракції, будуть виходити з того, що вони отримали, а не з того, що ми говоримо. Якщо ми не покладемо альтернативу, дуже буде важко в залі отримати позитивний результат.

Тим паче, дивіться, скільки людей скільки думок, це вже називається трактування закону. Що тут мало на увазі: трактувати може тільки Конституційний Суд або розробник, який потім підзаконними актами розшифровує. Сидять два розробники, в них протилежні думки. Секретаріат, який вивчив, зовсім інша думка ніж те, що ми думаємо. Ну що, не так? Уявіть собі, у нас тиждень терміну, до цього закону ті, хто розробляв, уже повинні мати проекти підзаконних актів.

(Загальна дискусія)

КИРИЛЕНКО І.Г. Звичайно.

Я говорю, Сергій Віталійович, завтра на фракціях буде обговорюватися оце, що є, а не те, що ми тут домовимося, що ми в процесі щось зніmemo. В залі дуже негативно реагують на те, що ми щось знімаємо з голосу.

ГРИШИНА Ю.М. Але ж у нас іншого виходу немає...

КИРИЛЕНКО І.Г. А ви дивіться, а пропозиція, міністерство наполягає на цьому. Міністр буде завтра мати слово з трибуни. Друзі, коли розглядається такий законопроект...

ГРИШИНА Ю.М. Це буде відповідальність міністра.

_____. Дивіться, якщо ми відміняємо...

КИРИЛЕНКО І.Г. Так тоді ж зал як голосуватиме.

_____. Якщо ми відміняємо ДПА у формі зовнішнього незалежного оцінювання, то тільки 27 чи 30 тисяч людей, за підрахунками МОН, не доходить до

ЗНО. Тобто фактично 100 тисяч, УЦОЯО сказав, і 27-30 тисяч сказав Єгор Стадний, представник...

_____. *(Не чути)*

_____. А, відсотків. О'кей. *(Загальна дискусія)*

Тобто фактично ми просто знижуємо ризик на 30 відсотків зараження коронавірусом. *(Загальна дискусія)*

Так, дякую. Вона зменшується, але вираховувати наскільки, не можна.

КИРИЛЕНКО І.Г. Секретаріат, який опрацьовував оцей документ, пропонує підтримати весь текст.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, давайте підіб'ємо підсумки нашої дискусії. Я вам щиро вдячний насправді за годину заглиблення, бо... І мене дуже тішить, що у нашому комітеті зібралися люди, яким небайдуже, хоч ми іноді і ми маємо різні думки, але нам небайдуже, і ми дуже глибоко розбираємося навіть в законах і підзаконці, яка до нас, в принципі, стосунку не має.

Є пропозиція, у зв'язку з тим, наступна. При всій повазі до великої кількості аргументів з обох боків, я би послухав і рекомендував би нам всім дослухатися до поради мудрих і досвідчених наших колег, які вже були з нами багато скликань і в Верховній Раді, і в цьому комітетів зокрема. Це все ж таки президентський законопроект. І правий Іван Григорович в тому, що те, що ми змінимо, буде обговорюватись в залі з голосу. Воно не буде ніде написано по суті. І я розумію, що аналітики фракцій будуть розглядати саме цей законопроект. Ну, і більше того, є... Це технічний момент, який буде просто дуже важко донести до залу, а наша задача прийняти його за основу і в цілому, причому швидко. Причому швидко.

І більше того, я думаю, що створювати прецедент, коли ми починаємо правити президентські проекти законів, це, напевно, теж не найкращий шлях. Тому я спробував би поставити зараз на голосування рішення комітету, яке би затвердило цей проект закону в повному обсязі, рекомендувало прийняти його за основу і в цілому. Єдине, що я би запропонував. Я думаю, що, ну, порекомендував би Міністерству освіти і науки, тому що в законі буде написано "Кабінету Міністрів України у двотижневий строк з дня набрання чинності цим законом привести свої нормативно-правові акти у відповідність з цим законом", я би

рекомендував би зробити за один день. Да. Ну, бо в нас справді через, скільки, 8 днів починається зовнішнє незалежне оцінювання. Для того, щоб внести ясність. І просив би нас всіх правильно прокомунікувати цей закон. І сьогодні на ефірах, на які ми підемо, і в подальшому, щоб ми дуже, дуже обережно його потрактували. А Міністерству освіти розробити тоді нормативну підзаконку для того, щоб донести всім закладам середньої освіти і всім здобувачам освіти те, як вони будуть отримувати цього року атестати.

_____. Але попри все ми 22 червня будемо тільки знати, чи ЗНО у нас відбувається 25 червня, чи ЗНО у нас відбувається в серпні.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да.

Ні, все правда. Це скаже Головний санітарний лікар, і рішення буде прийнято на комісії ТЕБ та НС, здається, 22-го числа. Але, якщо ми хочемо змодельовати, чи станеться воно, чи ні, достатньо подивитися на ті нормативи або ті маркери, які собі поставило МОЗ, яких ми маємо досягти, не дай Боже, для того, щоб можна було взагалі розглядати.

КИРИЛЕНКО І.Г. 40 на тисячу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, там 60, здається, на тисячу. А зараз у нас менше ніж 40 на тисячу. Ну, тобто тут ще питання, чи ми дійдемо до цього, чи ні, але це справді буде означати тоді погіршення, серйозне погіршення стану епідеміологічного.

_____. Тут також має значення, коли ПЛР-тест був зроблений і скільки часу відходив від зроблення ПЛР-тесту до моменту, що воно зареєстровано.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Воно автоматично вноситься, але питання в тому, скільки ти чекаєш результатів.

_____. Да, і коли ці результати оприлюднюються.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Бо, наскільки я розумію, це, в принципі, трішечки по-різному в різних регіонах, тому що нас, коли тестували, ми через 2 дні знали результати чи вже доходить до наступного.

_____ . Чи навіть на наступний, а так деколи це 2-3 тижні, тому тут теж питання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тому це певний такий є.

_____ . (Не чути)

_____ . І тоді МОН буде вирішувати, яким самим чином в червні, коли буде... в серпні, коли буде збиратись педрада.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, я знаю, я щойно виходив його узгоджував.

ГРИШИНА Ю.М. Колеги, я теж хочу сказати, тому що таке це дуже важливе питання, і мене воно турбує, як і всіх вас. Я погоджуюсь з Сергієм Віталійовичем з приводу того, що вносити зміни до законопроекту Президента, це таке питання. Але я хочу сказати вам... Що-що? Да, практически. Дякую, пане Олександрє.

Але я хочу вам сказати, що ми сьогодні були на зв'язку, ми ж – народні депутати, ми сьогодні спілкувалися з Офісом Президента, і Офіс Президента має таку саму мету в цій ситуації, як і всі ми. Дійсно, вирішити це питання, полегшити життя зараз і шкіл, і випускників, і так далі, і запобігти максимально, зробити безпечною максимально, наскільки можна, цю ситуацію з проведенням ЗНО. Тому я все-таки продовжую залишатися на своїй позиції з приводу того, що ми повинні зробити як краще.

Те, що, да, ви абсолютно правильно кажете, Іван Григорович, і Сергій Віталійович абсолютно правильно каже все, але все-таки ми повинні з вами досягти тієї мети, яка у нас є – зробити краще. І це ми можемо зробити тільки в тому випадку, якщо ми заберемо другий абзац. Тому потрібно всім об'єднатися і з голосу всім, треба буде всім комітетом вийти і сказати, що це позиція спільна комітету, візьмемо Любомиру з собою і переконаємо її, щоб зал почув...

_____ . Я просто до того, дивіться, я...

ГРИШИНА Ю.М. Щоб зал почув, що це, дійсно, наша спільна є позиція. І тоді у нас буде спільна позиція всього залу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пані Юлія! Пані Юлія, я хочу вас зараз, якщо можна, по гарячих слідах запитати. А у нас є спільна позиція комітету?

ГРИШИНА Ю.М. Ми ще не голосували, я зараз перед голосуванням пропоную такий варіант. Я не знаю, яка позиція комітету. Я ж бачу, що ми всі з вами вагаємося, тому що тут немає ідеального виходу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, немає ідеального виходу, це правда.

_____. Ми в будь-якому випадку маємо підтримувати всі цей закон, яке ми не приймемо рішення – чи залишаємо, чи не залишаємо. У нас немає вибору, щоб хтось не підтримав цей закон. Тобто якщо ми приймаємо так, як є, ми всі виходимо так, як є. Якщо ми приймаємо без там другого абзацу, ми всі виходимо, тому що...

_____. Це ще дуже залежить, чи завтра буде внесено на міністра подання.

_____. Яка процедура прийняти зараз до другого абзацу законопроекту...

_____. Тому що який міністр це буде виконувати, для мене особисто дуже важливо, тому що...

_____. І ще раз, процедура, ми приймаємо законопроект з рекомендацією...

_____. Питання – як?

_____. Ні, правки між першим... *(Загальна дискусія)*

ГРИЩУК Р.П. Пан головуєчий казав, що він спочатку, на початку нашого комітету сказав, що є така процедура. Теоретично, технічно можливо.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це теоретично технічно можливо.

ГРИЩУК Р.П. Тільки... Я просто до того, ми приймаємо завтра цей законопроект і що випускник і вчителі розуміють? Так ми скасували ДПА чи ні? Скасували, але за бажанням. Але в смислі, а як, тобто ми створимо ще більше паніки і хаосу.

_____. Сергій Віталійович, можна? Я перепрошую, одне тільки питання. Коротке запитання від директора школи. Видавати всім додатки чи не всім? Має бути абсолютно прозора, абсолютно кінцева відповідь, яка не припускає будь-яких тлумачень, інакше матимемо такий хаос, що навіть COVID...

_____. Даним законопроектом тим, хто йде на ЗНО, не видається. Ну, так? *(Загальна дискусія)*

КИРИЛЕНКО І.Г. Я, звичайно, два слова хочу сказати. Юлія Миколаївна права. Ми повинні максимально в цій ситуації, спрощуючи і захищаючи і дітей, і так далше, але ми повинні стояти на принципових позиціях того, що ми не можемо втратити те, що до цього було напрацьовано. Лібералізація є лібералізація, але можна за нею і дитя виплеснути.

Доповідає законопроект Представник Президента у Верховній Раді і від імені Президента говорить, що в результаті дискусії з педагогічними активами, з громадськими організаціями, які виразилися в тому, що на комітеті було прийнято таке рішення, яке зараз воно узгоджено із Президентом, з усіма, без цього абзацу. Цей закон Президент просить приймати і в першому, і в другому читанні для того, щоб миттю врегулювати ситуацію. Представник Президента повинен доповідати, бо це особа, яка представляє Президента в залі.

Ви, як голова комітету, підсилите це, що це все-таки робота депутатського корпусу, всіх фракцій. Ми пішли назустріч і дітям, назустріч спільноті педагогічній і десь ми і захистили по-максимуму, щоб і спростити десь, але принципові речі ми залишили в силі. Так? Ну щось подібне, щось подібне.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Технічно це можна зробити, насправді. Це буде єзуїтський спосіб, насправді, як і будь-який юридичний хитрий хід. Це буде завжди дискусійним питанням. Але у мене... Дивіться, я так розумію, що у нас є одне питання, на яке я теж би хотів би почути там чітку відповідь.

Пане Єгоре, яка позиція міністерства? Якщо ми приймаємо в тому вигляді, в якому є, коли всі отримають, насправді, атестати і додатки?

СТАДНИЙ Є.А. *(Не чути)*

_____. Я перепрошую, якщо ми вирішили педрадою у червні видати документ про повну загальну середню освіту, навіть без ДПА, то... Це рішення міністерства може бути...

_____. *(Не чути)*

_____. Абсолютно. Це може бути підзаконка, яку міністерство розробить.

КИРИЛЕНКО І.Г. Скажіть твердо свою позицію. Вам виконувати це разом з педагогічними колективами...

_____. Позиція так, як зафіксовано в поданому законопроекті.

КИРИЛЕНКО І.Г. Все.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, давайте нарешті завершимо, бо більше години ми присвятили цьому питанню. В нас ще вісім питань порядку денного, я б дуже хотів, щоб ми за пів години потім це все встигли зробити.

Дивіться, якщо в нас основне питання, яке нас турбувало сьогодні в кулуарах, коли ми обговорювали вже цей законопроект, який зайшов, це питання видачі атестатів, коли вони будуть видаватися, для того, щоб не було плутанини. Все правильно. Бо одні могли отримати раніше, інші могли отримати пізніше. Якщо зараз це все знімається тим, що всі діти отримують атестати з додатками вже, от просто вже, після того, як ми приймаємо цей закон, вже вони можуть отримувати. Проводять педради, а потім ті, хто забажає здавати все ж таки... Ну, знову-таки ми даємо право, ми залишаємо за дітьми право вибору. І потім вони, просто їх оцінки приходять до школи, і їм на заміну попереднього додатку дають новий, де додається три оцінки.

_____. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Конечно.

_____. *(Не чути)*

_____. Якщо... Да. І для цього, да, тут от правий Сергій Іванович, педрада не необхідна. Педрада необхідна, щоб випустити дітей зі школи. Я тут згодний. От в мене... Я змінив. Дякую за дискусію.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, в такому... Знайшли консенсус?

(Загальна дискусія)

_____. Пані Юлія!

(Загальна дискусія)

_____. Тільки у випадку, якщо буде змінено медаль є чи ні, по результатах ДПА, тільки тоді...

_____ Дивіться, може, там з відзнакою, але це передрук, і це кожного року після ЗНО – нічого страшного. Більше того, кожна школа кожного року десь помиляється хтось, заповнюючи постійно там, і в мене, і в Сергія Івановича сто відсотків було, що переписували ці там, да, тому це не проблема.

_____. Але, дивіться, тут є моменти, які підказав... тут йдеться про здобувачів освіти, після того, як вони отримують атестат, вони вже випускники.

_____. Можна один коментар?

_____. Розумієте, про що я говорю? То той самий здобувачів освіти, який завершив здобуття повної загальної середньої освіти, момент, коли люди отримують атестат, вони стають випускниками. Тут ми маємо іншу колізію. Просто питання, наскільки вона важлива.

_____. Суто технічне зауваження, яке на користь. Найбільша кількість помилок в заповненні додатків саме там, де ДПА. Якщо там буде для всіх однаково записано "звільнений", ми зекономимо відсотків 5 додатків. Я просто знаю з досвіду.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Якраз їх вистачить для тих, хто захоче потім собі змінити.

_____. Ну, приблизно.

_____. У них тут є момент, ну, здобувачі, які завершують здобуття повної загальної... мають право пройти державну підсумкову атестацію, у тому числі зовнішнє незалежне оцінювання. А ми не можемо тоді.

(Загальна дискусія)

_____. Ні, напевно, тому що це закон, закон має вищу юридичну силу. Тут, чуєте, а чи неможливо тоді таке: рішення прийняти педколективи в той момент, що, ну, одним словом, вони стають випускниками, в той час, коли вже і останні склали ЗНО, ну, тобто є рішення про додаток про оцінки. Продовжити навчальний рік.

_____. *(Не чути)*

_____. Вони можуть прийняти рішення, що воно просто настає в момент такого-то на основі результатів ЗНО.

_____. *(Не чути)*

_____. А вони можуть Zoom під'єднатися і сказати свої оцінки педраді.

_____. Ні, вони то можуть, але є юридичний момент. Людина у відпустці не має права ухвалювати рішення по своїй роботі, і рішення буде нелегітимним. Найпростіше те, що найдоцільніше: рішення педради у червні, видаємо всім, а потім за заявою, за роз'ясненням міністерства: можна замінити? Це правильне рішення. *(Загальна дискусія)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ви знаєте, я думаю, що через COVID, в принципі, цього року всі пройдуть через певний спецстатус у тому чи іншому вигляді.

Колеги, ми дійшли згоди, ми можемо тоді, є пропозиція поставити на голосування проект рішення, в якому ми рекомендуємо Верховній Раді прийняти проект Закону 3669 за основу і в цілому? Ми дійшли згоди?

ГРИШИНА Ю.М. *(Не чути)* ...і нашою галуззю. От ви можете нам зараз відповідально сказати, що ми залишаємо, приймаємо в такому вигляді в цілому. Міністерство зараз нам теж пообіцяє, що вони нададуть всі роз'яснення в найкоротші терміни, що ми дійсно досягнемо нашої мети, заради якої ми приймаємо це?

_____. Дивіться, наша мета головна – це зменшити ризики під час проведення ЗНО. За тою інформацією, яку ми зараз отримали від пана Єгора, від пані Тетяни, ми очікуємо 25-30 відсотків стохастичного зменшення. Це означає, що в деяких аудиторіях може бути і 15, але не в багатьох, але в більшості аудиторій

кількість учасників зменшиться приблизно на третину. І це дозволить більш якісно забезпечити санітарну дистанцію. Таким чином ми головної мети досягаємо.

Для того, щоб уникнути непорозумінь, хаосу і зайвих нервів, треба чітко артикулювати: всі отримають свідоцтва і додатки, але ті, хто за результатами ЗНО виявлять бажання внести дані ДПА в додаток, можуть це зробити.

_____. *(Не чути)*

ГРИЩУК Р.П. ...оцінка, ні. Буде тільки збільшення. У випадках, якщо у мене краща оцінка, ніж стоїть річна. Та, ні...

ГОЛОВУЮЧИЙ. *(Не чути)*

ГРИЩУК Р.П. Щоб гірше не зробити. Але тут не питання тоді до якогось справедливого оцінювання. Це буде просто покращити ти можеш свій...

_____. Я перепрошую, можна я доповню. Якщо чітко артикулювати і якщо швидко міністерство зробить або не зробить, то тоді другий пункт не треба скасовувати. Він залишається, але ми роз'яснюємо, що право буде реалізоване через підзаконні акти.

ГРИЩУК Р.П. О'кей. Я просто для себе знайшов відповідь на питання, коли виникає бажання. У тебе вже є диплом. Ти здав ДПА. Ти хочеш змінити, в тебе виникло бажання, ти змінив. Не хочеш змінити, не виникло бажання...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Правильно, бо атестат з додатком вже в тебе є.

ГРИЩУК Р.П. Все, о'кей.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Все. І в тебе з'являється... По суті, просто я не думаю, що це буде варто комунікувати на зовні. Але по суті ти можеш за своїм, тобі дали...

_____. Я думаю, що це якраз треба комунікувати, і тут нічого такого нема.

_____. А що тут навпаки...

_____. Просто знову ж таки... *(Загальна дискусія)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це до питання справедливості.

_____. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, тоді я так розумію, що ми дійшли згоди, да, по цьому питанню.

ГРИШИНА Ю.М. Але я б ще дуже попросила пана Єгора, щоб він, що вони прокомунікують, дадуть роз'яснення.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Юлія Миколаївна, ви прокомунікуєте, ви ж народний депутат.

ГРИШИНА Ю.М. Дадуть роз'яснення.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Конечно, дадут. Я вам скажу більше... *(Загальна дискусія)*

_____. У мене тоді ще прохання. Чи ми оце "здобувачі освіти, які завершують здобуття", це буде в роз'ясненні МОН. Правильно? Ми до того домовляємося.

КИРИЛЕНКО І.Г. *(Не чути)*

_____. Давайте тоді сформулюємо і отримаємо...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, да...

_____. Я перепрошую, одне дуже важливе запитання – медалісти. Ми видаємо, і чи правильно я зрозумів, що чинний порядок, пане Єгоре, чинний порядок дозволяє видати медалі за річними оцінками, якщо людина звільнена від ДПА. Правильно? Я правильно розумію?

СТАДНИЙ Є.А. *(Не чути)*

_____. І вони все одно отримають медаль. Ні, це просто також комунікувати, бо таких дітей близько 6 тисяч.

ГОЛОВУЮЧИЙ. З'ясували питання. Давайте завершувати з цим. Я зрозумів, що ми дійшли згоди, є пропозиція затвердити рішення комітету. Рекомендувати Верховній Раді України за результатами розгляду проекту Закону України про

внесення змін до деяких законів України щодо окремих питань завершення 2019-2020 навчального року (реєстраційний номер 3669), поданого Президентом України, прийняти за основу та в цілому як закон. Доручити представляти висновок комітету на пленарному засіданні голові комітету.

Прошу підтримати і проголосувати.

Хто – за? Одноголосно. Дякую.

Колеги... Да. Хто – за? Може це все. Да, є пропозиція... Ще раз?

_____. (Не чути)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, до порядку денного сесії. Я зараз піду на п'яту до Разумкова, буду говорити.

Хто – за? Дякую. Одноголосно.

Шановні колеги, у нас ще є декілька проектів законів, давайте швидко по ним пройдемося і закриємо комітет. Там уже по всім були підкомітети, давайте коротко.

Пункт 4. Проект Закону про внесення змін до Закону України "Про вищу освіту" щодо деяких питань прийому на навчання до закладів вищої освіти за рахунок коштів фізичних або юридичних осіб у 2020 році у зв'язку із поширенням коронавірусної хвороби (реєстраційний номер 3272).

Пана Мінька з нами немає, але він не заперечує, щоб ми розглядали без його присутності.

Юлія Миколаївна, якщо можна, коротко, про що мова і яке рішення підкомітету.

ГРИШИНА Ю.М. Сергій Віталійович, якщо ви просите, звичайно, можна.

Колеги, насправді, правильно все абсолютно було сказано, що всі ці три у мене законопроекти, ми їх з вами дуже детально обговорювали і розглядали на засіданні підкомітету. Давайте по порядку коротко, якщо будуть додаткові питання, буду відповідати.

Отже, перший законопроект про внесення змін до Закону України "Про вищу освіту" щодо деяких питань прийому на навчання до закладів вищої освіти за рахунок коштів фізичних або юридичних осіб у 2020 році у зв'язку із поширенням коронавірусної хвороби. Наш комітет є головним з опрацювання даного законопроекту.

Метою цього законопроекту є спрощення механізму прийому на навчання осіб, які мають бажання здобути вищу освіту за рахунок коштів фізичних осіб у 2020 році в умовах запровадження карантину. Оце саме той законопроект, у якому пропонується дозволити вступати за кошти фізичних або юридичних осіб, в тому числі і не складаючи ЗНО, тобто складаючи іспити вступні в закладах вищої освіти.

По цьому законопроекті в нас висновки ГНЕУ. Звертаю увагу, звичайно, на загальні вимоги, на важливість ЗНО. Комітет бюджету говорить про те, що зазначений законопроект не має впливу на показники бюджету, Мінфін вказує аналогічний висновок. Міністерство освіти і науки, звичайно, не підтримує прийняття зазначеного законопроекту. Міністерство охорони здоров'я не підтримує. Підтримує Національний технічний університет "Харківський політехнічний інститут" у зв'язку з тим, що вони вважають, що дистанційна форма навчання не набула масового застосування, і абітурієнти не мали змоги належним чином підготуватися до позитивного складання ЗНО та ЄВІ. От тут я хочу звернути увагу, бачите, що от тут є у нас заклад вищої освіти Національний технічний університет "Харківський політехнічний", який вважає, що нам доцільно відмінити ЗНО в зв'язку з тим, що діти ці 3-4 місяці, коли в нас була епідемія, не мали можливість нормально підготуватися. І вони не звертають увагу на те, що якщо ми дозволимо вступні іспити в закладах освіти масово по країні, то це буде, звичайно, скупчення величезної кількості людей. Ми всі пам'ятаємо, як проходили вступні іспити, і таким чином ми стовідсотково наразимо дітей на небезпеку, тому ми обговорювали цей законопроект і прийняли рішення його відхилити одноголосно. Прошу зараз підтримати це рішення комітету. *(Загальна дискусія)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пані Юлія.

Я думаю, що з обговоренням все зрозуміло. Ми вже це обговорювали на підкомітетах. В принципі, тут іншого варіанту в нас бути не може, тому прошу проголосувати і підтримати рішення підкомітету. Як чий підкомітет? Юлії Миколаївни.

ГРИШИНА Ю.М. Я ж доповідаю. Я ж доповідаю.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Хто – за, шановні колеги? прошу проголосувати.

Пані Олена, ви з нами? Дякую. Одноголосно.

ГРИШИНА Ю.М. Відхилити.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Відхилити.

Пункт 5. Проект Закону про внесення змін до Закону України "Про вищу освіту" щодо уточнення норми про обмеження строків перебування на посадах керівника закладу вищої освіти та керівника структурного підрозділу (реєстраційний номер 3153). Пан Гривко просить його перенести на наступне засідання комітету.

_____. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, я взагалі думаю, що цей закон має набрати державної ваги.

ГРИШИНА Ю.М. Ну, дивіться, якщо...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, вагомий, причому настільки вагомий, що, може, в наступній каденції...

_____. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, ну, серйозно. Підемо назустріч пану Гривку.

ГРИШИНА Ю.М. Ну, ми ж не можемо не піти, це ж...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тоді давайте перенесемо його на наступний комітет.

Шостий. Проект Закону про внесення змін до Податкового кодексу щодо сприяння працевлаштуванню молодих спеціалістів та внутрішньо переміщених осіб, зупиненню відтоку українських спеціалістів за кордон (реєстраційний 2250-1). Автори – пані Королевська і Солод. Наталії Юріївни немає з нами. Співдоповідачем Юлія Миколаївна Гришина.

ГРИШИНА Ю.М. Дякую за довіру.

Колеги, значить, по даному законопроекту наш комітет не є головним, але ним є Комітет з питань фінансів, податкової та митної політики, це зрозуміло.

Оскільки цей законопроект є достатньо великим за розміром, і він пропонує величезну кількість змін до Податкового кодексу України.

Я, дозвольте мені, не буду зачитувати всі ті пропозиції, які містяться в цьому законопроекті, тому що їх тут достатньо велика кількість. Я давайте зачитаю висновки, тому що ми ж з вами – пам'ятаєте? – обговорювали всі ті пропозиції. В нас є ГНЕУ, яке дає негативний висновок щодо цього законопроекту, і хочу звернути вашу увагу, що це так само законопроект, внаслідок якого прийняття якого буде внесено серйозні... які... дуже серйозним чином вплине на показники бюджету, і тут знову ж таки не предоставлені фінансові обґрунтування від авторів цього законопроекту. Це перший основний недолік оцих таких достатньо популістичних законів, які потрапляють у нас з вами на розгляд комітету.

І ще в нас є зауваження ГНЕУ, і ми з вами всі обговорювали це питання, що чому тут пропонується певні пільги встановлювати категоріям осіб до 27 років. Виникає питання, чому саме до 27? Тому що молодь відповідно до законодавства в нас до 35, колись було до 28. Тут стоїть 27. Не зрозуміло, чому саме цей вік вказується. І всі інші комітети дали, так само підтримуючи загалом цю соціальну пропозицію, що нам потрібно підтримувати ці категорії населення, але потрібно подавати законопроекти з фінансовими обґрунтуваннями, коли можна буде дійсно обговорити конкретні пропозиції щодо звідки брати ці кошти в державний бюджет.

Державна податкова служба так само цей зазначений проект не підтримує, Міністерство освіти і науки, знову ж таки, підтримуючи соціальну ініціативу, не підтримує загальну пропозицію, Національна академія педагогічних наук теж вказує на недоліки, а підкомітет з питань вищої освіти просить комітет рекомендувати повернути його суб'єктам права законодавчої ініціативи на доопрацювання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пані Юліє.

Шановні колеги, чи є у вас пропозиції чи зауваження до рішення підкомітету?

ГРИШИНА Ю.М. Дякую, Іване Григоровичу, постаралися.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пропоную підтримати рішення підкомітету і затвердити його як рішення комітету. Дякую, шановні колеги, одноголосно.

Наступний пункт – проект Закону про заходи на період установлення на території України карантину (реєстраційний номер 3234), автор – Гончаренко Олексій. Співдоповідачем є знову Юлія Миколаївна. Прошу.

ГРИШИНА Ю.М. Дякую, Сергію Віталійовичу.

Розглянувши проект Закону про заходи на період установлення на території України карантину, поданий народним депутатом Гончаренком, я хочу зазначити... Взагалі, якщо дуже коротко. Це такий законопроект, знаєте, який направлений на те, щоб у всьому світі все було дуже добре, в тому числі у сфері освіти в умовах коронавірусу. Цей законопроект містить такі пропозиції, які вже містяться в нас і в законодавстві України, і в спеціальному законі, який ми приймали, який містить перелік заходів щодо боротьби з епідемією коронавірусу. Тому ми взагалі з колегами обговорили цей законопроект і прийняли однозначне рішення про його відхилення, оскільки його прийняття і навіть доопрацювання нічого не змінить в колі суспільних відносин, які вже врегульовані діючим законодавством.

Прошу підтримати комітету пропозицію відхилення цього законопроекту.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Немає заперечень і зауважень, колеги? Тоді прошу підтримати і проголосувати.

Хто – за? Дякую. Одноголосно.

Наступні два проекти законів, 8 і 9 пункт, я би попросив, напевно, Сергій Валерійович, якось об'єднати їх в один, тому що вони про проект Закону про працю і альтернативний до нього проект Закону про працю. Один автор – Королевська Наталія Юріївна, інший – Тимошенко Юлія Володимирівна. Співдоповідачем є Сергій Валерійович Колебошин. Прошу.

КОЛЕБОШИН С.В. Дякую.

Ну, на превеликий жаль, не Юлія Миколаївна Гришина, але тим не менш ці доповіді мені перейшли в спадщину від іншого сьогоднішнього ювіляра, можна сказати, Ольги Коваль. Тому я, враховуючи також те, що це було розглянуто все на підкомітетах вичерпно і всі аргументи лунали, і враховуючи той факт, від кого мені

така пошана, щоб доповідати, пропоную підтримати рішення підкомітетів та направити обидва законопроекти, вони є в багатьох сенсах схожими та ідентичними, на доопрацювання. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Сергію.

_____. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. На доопрацювання. Ми не відхиляємо. Немає заперечень чи зауважень до проекту рішення? Прошу підтримати і проголосувати.

Хто – за? Дякую, одноголосно.

Колеги, 10 пункт: проект Закону про державну підтримку жінок, яким присвоєно почесне звання України “Мати-героїня” (реєстраційний номер 2435). Автор – панове Чорний, Поляков і Нестеренко. Співдоповідачем є я. Мені випала велика честь, да, доповідати цей проект закону. Його розглядав підкомітет Інни Романівни, але мені тепер у спадок дістався цей закон від Інни Романівни.

ГРИШИНА Ю.М. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Можливо, і так, але ми спробуємо дуже коротко.

Насправді єдине положення, яке містить якесь посилання на освіту, звучить так. "Почесне звання України "Мати-героїня" присвоюється за умови виховання дітей в дусі патріотизму, порядності, працелюбства та законслухняності, створення сприятливих умов для здобуття дітьми освіти, розвитку їх творчих здібностей, формування високих духовних і моральних якостей". От, власне, і все, що стосується.

Але насправді до нього досить багато зауважень. І зокрема, перш за все, в принципі, такий світоглядний момент, що лише це почесне звання "Мати-героїня" буде врегульовуватись окремим законом, а всі інші будуть відповідно до Закону "Про державні нагороди України". І виокремлення взагалі окремого якогось статусу з усіх і з-понад усіх інших просто є недоцільним.

Головне науково-експертне управління висловило низку досить серйозних насправді зауважень. Комітет... І рекомендували цей проект закону взагалі відхилити. Комітет Верховної Ради з питань бюджету порадив, що реалізація

окремих положень потребуватиме додаткових видатків з державного... місцевих бюджетів.

Тому є пропозиція, була пропозиція на підкомітеті, я так розумію, рекомендувати комітету, а щоб комітет рекомендував Верховній Раді України повернути цей проєкт закону на доопрацювання. Чи є заперечення чи зауваження?

Тоді прошу підтримати. Хто – за? Дякую, одноголосно.

Колеги, останній пункт маленький наш, улюблене "Різне". Про внесення змін до складу робочої групи Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки і інновацій з розроблення проєкту Закону України "Про дошкільну освіту" в новій редакції.

Доповідачем є Наталія Романівна Піпа.

ППА Н.Р. Якщо коротко, то це є давнє звернення, яке трошки загубилося. Люди просяться включитися в доопрацювання Закону "Про дошкільну освіту" в робочу групу. Я чула... З головою підкомітету погоджено. Я чула, що концепція завтра буде доопрацьована, а далі буде на форумі обговорена. Ну, власне, щоб вони були тими, з ким можна, наприклад, перед форумом ця робоча група би обговорити: в живому режимі чи по Zoom. Тому прошу підтримати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, є зауваження? Немає. Давайте підтримаємо це рішення.

Хто – за? Дякую. Одноголосно.

Да, звичайно.

_____. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Давайте.

Можливо, варто розглянути і заповнити цей підкомітет головою, скажімо так. Але є... я би хотів би, щоб ми проговорили, чи нам потрібно мати окремий підкомітет в даному випадку, тому що я пам'ятаю, бо ми постійно розписуємо план законопроектних робіт. Ну, в них, насправді, навантаження небагато. Ну, м'яко кажучи. Тобто якщо ми хочемо... *(Шум у залі)* Да. Дивіться. *(Шум у залі)*

А Іван Григорович ще на самому початку сказав, що не хоче. Можливо, змінив свою думку.

ПША Н.Р. І, можливо, голова би підкомітету хотів просто напрацювати, що, власне, треба зробити з освітою впродовж життя.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Давайте інакше. Давайте запитаємо у наших колег, чи хтось хоче очолити даний підкомітет. Бо ми, коли робили засідання, два попередніх засідання двох комітетів, то ми зробили коротке засідання комітету і увільнили Інну Романівну від виконання обов'язків. Звісно, у зв'язку з переходом в інший комітет. У нас, справді, зараз є вакантна посада голови підкомітету.

ГРИЩУК Р.П. Друзі, я думаю, що не потрібно якось виводити або об'єднувати підкомітети, можемо залишити, я можу очолити цей підкомітет.

_____. Я підтримую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ніхто не заперечує? Чи ще хтось хоче?

Тоді давайте, може, прямо зараз і вирішимо це питання. *(Шум у залі)*

_____. А програму діяльності, оце все?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, да. *(Шум у залі)*

Давайте доручимо пану Роману протягом тижня дати програму розвитку.

(Загальна дискусія)

ГРИШИНА Ю.М. Колеги, будь ласка, не розіходьтеся, колеги, ще одну секундочку. Наташа, будь ласка, одну секунду.

Так. Одну ще, будь ласка, хвилиночку, колеги. Конечно, Иван Григорьевич.

(Загальна дискусія)

_____. Стоп, Иван Григорьевич, по-перше, від Інни Романівни має бути дембельський аккорд.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, між іншим. *(Загальна дискусія)*

ГРИШИНА Ю.М. Колеги, в мене одна... я дуже коротко, але я хочу сказати нам, питання санаторних шкіл. Ми минулого разу говорили з Сергієм Віталійовичем, він очень любезно согласился еще обговорить, у нас є, представлена пропозиція від Міністерства освіти щодо зміни статті, що

стосується... зміну статті, що стосується санаторних шкіл, Закону України про ПЗСО. Тобто вони пропонують норму дещо доопрацювати для того, щоб все-таки ситуація з санаторними школами була вирішена дещо іншим чином з трансформацією цих шкіл, дещо іншим чином, який буде більш результативним на практиці. Це, враховуючи, що і ваша фракція, Іван Григорович, виступала за те, щоби переглянути цю норму, і фракція ОПЗЖ говорила про це, і "Голос", мабуть, теж приєднається до того, щоб розглянути норму, яка розширює можливості по трансформації санаторних шкіл.

Сергію Віталійович, як ви скажете? Я хочу пропонувати колегам таблицю, яку запропонувало міністерство, і давайте тоді, на наступному тижні в нас буде засідання комітету, давайте тоді обговоримо це. Ну, я пропоную подати законопроект.

ППА Н.П. *(Не чути)*

ГРИШИНА Ю.М. В понеділок будуть? Да. Тому що це серйозне, срочне питання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, я з вашого дозволу, зараз, секундочку, я мушу бігти.

ГРИШИНА Ю.М. Да. Колеги, я всім розішлю зараз в групу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я мушу бігти до Голови Верховної Ради. Колеги, дякую вам всім за плідну роботу. Ми вичерпали порядок денний і закінчили засідання комітету. Але я прошу вас зараз не йти, а приділити 5-7 хвилин, Єгор Андрійович зараз покаже, як ми готові до ЗНО, і що у нас цього року буде... да, і що у нас буде цього року відбуватися. Я вам дуже раджу, бо ми це все комунікуємо і нам ці цифри дуже потрібні. Добре? Я побіг. Вибачте. Дякую.

СТАДНИЙ Є.А. Добре. Колеги, я тоді встану, з вашого дозволу, щоб було краще. Всі цифри, презентація і так далі, ми все це розішлемо. Так, давайте я почекаю. Ну, якщо там ближче, то це... Дивіться, що зараз відбувається на сьогоднішній день у підготовці до зовнішнього незалежного оцінювання. Частина засобів уже взагалі розставлена по всіх пунктах тестування, і таких пунктів

тестування більшість з усіх, які ми залучаємо, вони вже стоять. На частині пунктів йде, завершується довозення зі складів, на які вже привезли в область, вода, окремих дезінфектантів або щитків і так далі, і так далі.

Як ми це перевіряємо і яким чином ми знаємо достеменно, що на пункт все завезено і розставлено так, як затвердив Головний санітарний лікар. Держпродспоживслужба зі своїми інспекторами відвідує кожен пункт тестування з чек-листом. В чек-листі, чек-лист складений по рекомендаціях Ляшка. Отже, вказівники, маршрути, антисептики. Чесно кажучи, колеги, завдяки ЗНО і протоколу Ляшка вперше в школах з'явилося мило і паперові рушники в туалетах.

Отже, ми отримуємо інформацію після перевірки ДПСС по кожному пункту. На найбільш масове ЗНО у нас залучено півтори тисячі пунктів по країні, і відповідно реагуємо, якщо там якісь недоліки. Інколи ДПСС теж переминає палку. Наприклад, по Рівненській області у нас була вимога: чому ви маски не вимочили в антисептиках. Ну, є свої крени на місцях, ми на це однозначно одразу реагуємо і пояснюємо.

Для довідки. Коли було пробне ЗНО, колеги, з усіх пунктів, які були відведені на пробне ЗНО, зауваження у ДПСС, яка також проходила усі пункти, було до 5 відсотків пунктів. До 5 відсотків пунктів. До 5 відсотків пунктів напередодні випробного ЗНО, і їх відразу усували на місцях. Ці пункти були готові, я думаю, ви бачили і зображення по соціальних мережах, як насправді зустрічали учасників пробного ЗНО ті, хто були працюючим персоналом, залученим персоналом.

Давайте поговоримо трошки для заспокоєння, як відбувається взагалі шлях на пункт тестування. Це я вже сказав. Тобто протокол Ляшка, я думаю, що всі бачили, яким чином, що, постери, маршрути, скупчення, уникнення скупчень і так далі, і так далі.

Отже, я збираюся біля своєї школи. Я учасник ЗНО. Мені відведено прийти до моєї школи, де мене підбирає автобус. Перед тим, як я заходжу в автобус, навіть не перед пунктом тестування, мене перевіряють або безконтактно, або контактним термометром, тому що безконтактні ми в першу чергу тримаємо на пунктах тестування. Відповідно супроводжуючі особи, які їдуть в автобусі, перевіряють у тих, хто сідає в цей автобус, температуру ще перед входом. Для цього ми

попереджаємо, що прийти треба трошечки заздалегідь. Ці ж двоє супроводжуючих, на автобус двоє супроводжуючих, слідкують за тим, щоб люди не юрбилися, очікуючи автобус, щоб між ними була соціальна дистанція. Вони відповідно в масках, а якщо у них немає масок, їм видають маски. Далі вони їдуть з дотриманням тих же самих регламентів, які Ляшко визначив для транспорту, для пасажирських перевезень абсолютно тих же самих. Отже, у нас є відстань між пасажирами, водієм і пасажирами, у нас є привідкриті вікна. Це ми вже самі, в принципі, додали, у нього там такого не було. У нас антисептики присутні в самому транспорті. Вони виїжджають і приїжджають по timeslot. Підвезення учнів відбувається автобуси їдуть по timeslot. В принципі, у нас кожен автобус, за ним забито 10-хвилинний timeslot, проміжок часу, коли він має приїхати для того, щоб всіх не звести водночас. Пропускна швидкість, в принципі, зараз розрахована, боюсь помилитись, у нас тут є в презентації: 4 учасники на хвилину, на 1 хвилину. Це уже, коли у нас безконтактний термометр, ми перевіряємо на вході. Вони розсаджуються по відведених аудиторіях. Так ми закінчуємо вхід учасників. Якщо утворюється підвезення одночасне, може затори, може ще щось сталося, да, їдуть, то відповідальні за пункт тестування вишиковують тих, хто вийшов з автобусів або чекають і не виходять з автобусів, чекають, поки зайдуть ті, хто там уже є перед входом. Далі вони розсаджуються по відведених місцях, місця ці з відповідною дистанцією, всі в масках. Знову ж таки, якщо хтось доїхав і "з'їв" свою маску по дорозі, даруйте, йому ще раз видадуть маску, ще раз на пункті тестування видадуть маску, і на пункті тестування дві запасних маски очікують на кожного учасника під час проведення ЗНО. Ми сідаємо, в принципі, на самому ЗНО, хто був, можливо, інструкторами, а хто спостерігачами знають, що крутитися-вертітися в різні сторони не можна. Особисті речі ви залишаєте. З вами є вода, яка дозволена в прозорій пляшці, ви можете її взяти, на вас є маска, ви сідаєте, і всі дивляться в одному напрямку. Вікна при цьому відкриті, двері при цьому відкриті.

Єдиний момент, коли ми закриваємо вікна і двері, це аудіювання на іноземних мовах, через те, що програвачі з різних кабінетів будуть створювати гул через відкриті двері до коридору, і відповіді ніхто нічого не почує. Вся решта часу на всіх ЗНО – це відкриті двері і кондиціонування відповідно повітря, радше не кондиціонування, а повітряний потік постійний.

Далі. Що відбувається з тими, хто має недопуск, у кого температура вища, наприклад. Так, їх не впускають ні в автобус, їх не впускають ні в пункт тестування. В принципі, саме тому ми поставили, до речі, термометрію, ми вдосконалили навіть трошки протокол Ляшка, тому що термометрія, як ви пам'ятаєте, є перед пунктом тестування. Ми задали це питанням, що робити, коли людина приїжджає на пункт тестування з відстані 50 кілометрів, а неї підвищена температура. Вона чекає проведення ЗНО і чекає назад автобуса, чи як? Ні. Ми її не пускаємо в автобус на самому початку, вона нікуди не подорожує.

Відповідно на пунктах тестування всі вказівники, урни, урни з кришками і так далі, як того вимагає протокол, людина спокійно собі складає ЗНО, виходить, дочікується автобуса, якщо це було централізоване довозення, сідає і по тій же самій процедурі, як заходили, коли їхали на пункт, заходить в автобус і від'їжджає до школи, де її підібрали.

Тепер критерії. Критерії, за якими ми переносимо, колеги, ЗНО на серпень. Причому треба, щоби ці два критерії виконалися, тобто якщо або-або, ми все одно проводимо. Наприклад, якщо 50 відсотків областей, понад 50, але немає у нас 60 активних на 100 тисяч населення, зараз цей показник 40, то ми проводимо. Або, навпаки, якщо у нас по 60 пішло вище, але немає 50 відсотків областей, все одно проводимо. Затверджені ці показники будуть невдовзі, наскільки я пригадую, на ТЕБ та НС.

Тепер давайте я трішечки дам статистики. І багато хто задавався напевно питанням, а які взагалі шанси, ризики заразитися на ЗНО? Що нам говорить з цього боку наука, саме епідеміологія? За підрахунками, які ми можемо здійснити екстраполяцією кількості інфікованих вікових груп відповідних, демографічної розбивки за віком серед населення, серед учасників за умов, коли у нас 379 тисяч учасників, ми ніяких заходів не робимо. Тобто вони без масок, нема ніде антисептиків, вони не дотримуються соціальної дистанції, тобто ми беремо стандартний, вже доведений показник контагіозності 2,5, це означає, що людина може заразити 2,5 інших людей. Ми беремо ті колективи, де людина перебуває, тобто, наприклад, до посадки автобус і проведення ЗНО, у нас максимум буде на 379 тисяч 484 випадки заражень. Це те, що нам говорить епідеміологія. Відповідно там є також показник з персоналу, скільки максимально було.

Тобто давайте так, колеги, я – людина-цифроаналітик, я розумію, що є емоції і у багатьох стрес величезний, і ця картинка, коли зростають показники інфікованих щоденних, і вона справляє свій вплив. Бо на сьогоднішній день ЗНО – це найбільш безпечно, що може трапитися взагалі навколо, порівняно з електричками, з маршрутками, з нічними клубами, ще з чимось там і так далі, це такий жорсткий регламент, який десятиліття вже пройшло, він відпрацьовувався. Ось так ми крокуємо, ось так заходимо, ось так сідаємо, там люди-інструктори настільки це вже просто як би відбивають від зубів, що це справді найбільш безпечно зараз місце.

Далі. Якщо нам буде сприяння від Головного санітарного лікаря, у нас є навіть ідея до того, щоб показати, що це безпечно, супербезпечно, крім інформаційного кампанії і так далі.

Є така, власне, дослідницька ідея. Ми можемо протестувати репрезентативне тестування,тестами зробити на першому ЗНО, зняти по всій країні 500 зразків, і через 4 дня повідомити репрезентативно, чи у нас відбулося якесь інфікування. Розумієте? Тобто ми навіть так готові доводити, що ЗНО є найбільш безпечним. Нам просто треба сприяння Головного санітарного лікаря для того, тому що треба 500 зразків. Ні, це наша пропозиція, ми просто... Річ у тім, що я хочу сказати, ну, хоч там офіційно засідання вже закінчилось, ні ми, ні Український центр оцінювання якості (УЦОЯО), ми не розуміємо всього цього, я не знаю, навколо стресу навколо ЗНО. Я, єдине, що можу подякувати всій команді українського центру і регіональних центрів, це просто люди з кам'яними нервами, там такі канати просто сталеві, а не нерви, які витримують весь цей шквал такий, так би мовити. Тому що вони по годиннику все готують просто. І у нас немає ніяких зауважень, відповідно все настільки, ще й додаючи епідемію, вони все злагоджено підготовлюють, готують, йдуть на всі можливі поступки. На мою думку, ми все-таки маємо бути їм дуже вдячними, тому що ми забуваємо, хто це готує і що це така, знаєте, логістично одна з найбільших масштабних акцій загалом в Україні відбуватися, проведення ЗНО.

Це все я хотів зробити для того, щоб ми з вами були, так би мовити, на одній хвилині і у нас була однакова інформація. Ми готові надавати будь-які дані, ми готові ділитися результатами перевірки Держпродспоживслужби, всіх відвідувань, всіх

пунктів тестування і так далі, і так далі. Регулярно на ТЕБ і НС на комісії відбувається розгляд поточного стану, ми всіх також запрошуємо, і у нас теж такий своєрідний штаб і в міністерстві, ось, контролюємо ситуацію. Готові в усій готовності. Які питання?

КИРИЛЕНКО І.Г. *(Не чути)*

СТАДНИЙ Є.А. Ми прокомунікуємо всі моменти, які необхідні, частина буде листами, очевидно для того, щоб не чекати прийняття змін, частина змінимо нормативку. Але я думаю, що ми впораємося...

_____ Я думаю, єдине, що комітету, просто запевнити, що для нас було: а) неочікуваним і несподіваним, б) неприйнятним. Вибачте, там ... *(Не чути)* Тому в цьому сенсі це теж пролунало, партнери. Питання там у тому, от про що була довга дискусія, це нормально, це робочий процес. Я навіть під час дискусії теж змінив свою точку зору, бо ми винайшли процедуру.

Велике прохання в електронному вигляді це скинути нам, щоб ми могли комунікувати, бо кожен з нас має свою, як то кажуть,

СТАДНИЙ Є.А. Так. Да, і ми будемо виходити на брифінги з головою Держпродспоживслужби за результатами перевірок для того, щоб усіх заспокоїти, що ось прийшли інспектори, які перевірили все. Причому, ви ж розумієте, що інспектори, вони мають таку сноровку, щоб дочіплятися до будь-чого. Наприклад, на одному з пунктів тестування зауваження стосувалися неяскравості вказівної стрілки на вхідних пунктах... А? Держпродспоживслужба, кожен пункт тестування інспекторів.

ГРИШИНА Ю.М. А ситуація, чи правдива ця ситуація, що в школі є, в Києві є шість шкіл, виявлено коронавірус на пунктах тестування?

СТАДНИЙ Є.А. Ні, ні. Дивіться, я думаю, що навіть Сергій вам розповів би, що відбувається, що відбувається, коли в школі виявляють коронавірус: її одразу закривають, її одразу дезінфікують від стелі до підлоги всю і так далі, і так далі. Тому ця інформація не підтвердилася. І я думаю, що це просто-напросто оцей

стрес, тому що іде зростання інфікованих загалом у країні. І він дає людям хибне розуміння, що, ну, ось, ми, по-перше, всі забуваємо про групи ризику, які вони існують. Діти – найменша взагалі група ризику, взагалі серед дітей найменше інфікованих. Купа заходів вжитих. Стрес посилюється тим, що ЗНО сама пособі процедура, не позбавлена стресу.

ППА Н.Р. *(Не чути)*

СТАДНИЙ Є.А. Власне, коли нам кажуть, що ЗНО небезпечне, а навколо просто відбувається те, що відбувається, це...

ППА Н.Р. *(Не чути)*

СТАДНИЙ Є.А. Дякую. Дякую, за підтримку, колеги. Ми обов'язково скинемо всі матеріали.

ГРИШИНА Ю.М. І підтримайте, будь ласка, наші школи, директорів шкіл, Єгор, роз'ясненнями з приводу того другого пункту. Я так із-за цього переживаю. До другого пункту.

(Загальна дискусія)

Процедура должна быть понятная и простая. Правильно?

_____. Да. Ну, звичайно. Тут потрібні дуже комунікації до... Бо інакше незрозуміло.

До речі, пане Сергію, у мене до вас є питання.

ГРИШИНА Ю.М. Давайте, ще 2 хвилини.

(Загальна дискусія)